III. évfolyam — Arad, 1888. Szeptember 19. Szerda — 253-ik szám.

Szerkesztőség:
Petőfi-utcza 1. szám II. emelet

Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:
Petőfi-utcza 1. sz. (Ungerleider Albert könyvnyomdájában.)

Hirdetések díjszabás szerint.

Egyes szám 5 kr., ünnep- és vasárnap utáni szám 3 kr.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASAGI NAPI LAP.

Megjelen hétfőn és ünnepek után is.

Előfizetési árak:
Helyben házhoz hordva.

Egész évre	12 frt
Fél évre	6 frt
Negyed évre	3 frt
Egy hóra	1 frt

Vidékre postán küldve:

Egész évre	14 frt — kr.
Fél évre	7 frt kr.
Negyed évre	3 frt 50 kr.
Egy hóra	1 frt 20 kr

Hirdetések helyben fizetendők.
Százalékot nem adunk.

A bécsi Burg alázatos szolgái . . .

Budapest, szept. 17.

Azt a kormányt, mely a »bécsi Burg«-nak alázatos szolgája, meg kell minden áron buktatni. Ha erre a szélsőbal hadereje nem képes, hát elő kell venni póttartaléknak a mérsékeltek mindenre kész hadát, mint a hogy elővette a muszka Romániát s ha meg lesz nyerve a csata, meg kell jutalmazni a segitséget, akár a muszka Romániát.

Es a mérsékeltek örültek Kossuth Lajos legujabb levelének, hirdették hegyen-völgyön, hogy ime, dicső az a szerep, melyet Kossuth Lajos nekik szánt, kiválasztván őket eszközül, a szélsőbal szekerének tolására. Meg kell választani Kaas Ivort, hiszen ez a legdühösebb kormánybuktatók egyike, és meg kell választani mindenkit, ki a Tisza megbuktatására, és a szélbal szekerének tolására vállalkozik.

Miért? Mert a Tisza-kormány a »bécsi Burg»-nak, illetőleg a magyar királynak alázatos szolgája.

Kossuth Lajos, az élő magyarok legnagyobbja, egy uj történelmi korszak teremtője, kegyelettel ápolja a sebet, melyet hazaszerető szivén a 48—89-iki események ütöttek, s ezen seb ápolásával, a mely sebet szive mélyén vitt ki magával, tölti önkénytes számüzetésének epochális idejét. Epochálisnak mondom, mert a mig ő sebeit ápolja, mintha e sebekből kelne ki, nagygyá, dicsővé, és hatalmassá fejlődik Magyarország. De ő az 1848—49-iki nagy események emlékével keblében, még mindig ama képet, a letiport és lánczán fetrengő nemzetet látja maga előtt. Talán szántszándékkal nem vesz tudomást ama nemzetről, mely politikailag Európa nagyhatalmai közt foglal helyet, az ő érdeke diktál keleten és fékezi meg a világ legnagyobb birodalmának hóditási lázát Szántszándékkal nem vesz tudomást ama nemzetről, mely csodás erővel emelkedik a czivilizáczió ama szinvonalára, melyen őt Európa müvelt nemzetei már századokkal előbb megelőzték, s ma ott van, hogy ugy a politikában, mint a czivilizaczióban is joggal követeli magának a megillető helyet, mert erejének hatalmas és hazafias megfeszitésével, rövid husz év alatt évszázadok mulasztását pótolta ki, s az összes müvelt világ elismerésére tette magát érdemessé.

Kossuth Lajos, dicső multjának, régi képeinek s fájdalmainak emlékei közt nem látja, de talán nem is akarja látni mindezeket, lelkében az engesztelhetlen gyülölet ama tüzével akar sirba szállni, melylyel a Habsburg-Lotheringen családra a magyar királyi trón elvesztését kimondotta. Ő előtte nincs király, csak Bécs és a bécsi Burg, s megvető lenézéssel viseltetik mindazok iránt, kik Bécsnek s a bécsi Burgnak alázatos szolgáivá szegődtek. Szerinte meg kell buktatni minden oly kormányt, mely a bécsi Burg szolgaseregének fajtájához tartozik. Szóval ő a 49-iki alapon áll, előtte nincsen 67-es kiegyezés és magyar király!

Legyen neki az ő akarata szerint s ne bolygassuk a nagy ember eme nagy álmát, melyből az életben már nem kiván, nem akar felébredni, ámde mi, ki a valóságban élünk, kik I. Ferencz Józsefet, szent István koronájával apostoli magyar királylyá koronáztuk, aki hüséget esküdött országának s akinek hüséget esküdtünk mi, megtartván ez esküt szentül amint hogy ő megtartja, mi nem tudunk oly kormányt képzelni magunk elé, mely királyához. való hagyományos magyar erénynyel, királyának hü alattvalója s amint kifejezni szokták »Felségednek legalázatosabb« szolgája ne legyen. Valaminthogy az olyan alkotmányos király, ki a belovári esemény által ujabban is nagy királyainк fénypolczáig magaslott, megérdemli.

Nem tudjuk egyébiránt a szélsőbalról hogy mit érez, de ha szavainak hitelt lehet adni, ha organumai nem képmutatóskodnak, hanem szivből zengik királyuknak a dicshymnuszt, ugy senki e föld kerekségén nem számithat oly magyar kormányre ma már, mely a bécsi Burg és a budavári királyi palota urának, a magyar királynak alázatos szolgája ne legyen.

Üdv Tisza Kálmánnak éppen azért, mert valódi alattvalói hüségével, a magyar király felkent személyéhez való alázatos ragaszkodásával minden gyanut eloszlatva teremté meg nemzet és király közt ama szent vonzalmat s egyetértést, melynek a belovári esemény legfényesebb bizonyitéka vala.

G. B.

Tisza Kálmán a király belovár szavairól: Pápán, hol jelenleg a dunántuli református egyházkerület közgyülését tartja, melyen tudvalevőleg Tisza Kálmán elnökül, az egyházkerület tagjai által hétfőn rendezett diszebéden, egyik felköszöntőben czélzás történt a Strossmayerhez intézett királyi szavakra is. Tisza kormányelnök, e szavak felemlitése után a következő felköszöntőt mondta:

Uraim, az igazság nevében emelek szót és ez rám nézve annál kellemesebb, mert mig igen sok más esetben az igazság kimondása kellemetlenséget okoz, jelen esetben ugy az én, mint minden igaz magyar ember keblét örömmel tölti el. Czélzás történt itt előbb arra, hogy azon hideg, de jól kiérdemelt zuhany forrása, mely Horvátországban legközelebb lezuhant, itt körünkben keresendő. Az igazság uraim az, hogy ennek forrása azon jó sziv, a mely mindig és egyedül a haza érdeke és a királyi lelkület által vezettetik. Adja az ég, hogy azon nemes sziv minél későbben szünjék meg dobogni.

A miniszterelnök szavai hosszas, zajos, ismételt éljenzéssel fogadtattak s a jelenet a király iránti hódolat és lelkesedés impozáns tüntetésévé fejlődött

---

Az uj miniszter. A király Ő felsége — mint a „Pesti Hirlap“ értesül — vasárnap irta alá Gödöllőn Csáky Albin gróf kinevezését vallás- és közoktatasügyi miniszterré A királyi kézirat legközelebb megjelenik a hivatalos lapban. A kinevezés gyors bekövetkezése mutatja, hogy Tisza miniszterelnök az egész miniszterkérdést Ostendeben elintézte. Az uj miniszter már megérkezett Budapestre, hogy letegye az esküt ő felsége kezeibe.

A cseh notabilitások kongresszusa vasárnap tartatott meg Prágában és igen látogatott volt. Mint a „Pester Lloyd“-nak távirják, a jelenlevők névjegyzéke 800 személyt mutatott ki; mintegy 200 személy nevét a tolongásban már nem lehetet feljegyezni. A nagybirtokosok köréből jelen voltak: herczeg Schwarzenberg Károly és a két Schwarzenberg prince, Lobkowitz Ferdinánd herczeg, Chotek Rudolf és Ferdinánd. Schönborn Adalbert és Károly grót, Clam Martinitz gr., Kinsky Frigyes Károly gróf, Harrach gr., Nostitz Ervin gróf és mások.

Rieger, beszédében a következőket mondá: Az ő pártja nem képviseli a kormányt, minthogy a Taaffe-kabinet a pártokon felül áll. A nemzeti mü nem sikerülhet, hogy ha az ifju csehek ugy értelmezik a munkafelosztást, hogy az ó csehek legyenek az igavonók, az ifju csehek pedig ostorral suhintanak. Magyarországról a szónok ezeket mondá: A magyarok szemünkre vetik, hogy mi nem ismerjük el el őszintén a dualizmust. Ha tőlem ezt kérdeznék, hogy tetszik e nekem ezen államforma, őszintén azt felelném, hogy nem tetszik. Majd csak ezután látjuk meg, hogy kiállja-e a próbát? Az 1866-iki háborut aligha kiállotta volna. Egy keleti háboru sok veszélyt rejt magában; de minthogy törvényszerint és tényleg fennáll, most már nem a mi dolgunk mindezt latolgatni. Midőn a magyarok jogaival szemben Schmerling felállitá a „verwirkolás« elméletet, ez időben én és Smolka a magyarok történeti jogát képviseltük és később, midőn Magyarországgal a tárgyalások megkezdettek, a tartománygyülésen kijelentém, hogy teljes mérvben elismerjük mind a két tárgyaló fél azon jogát, hogy a történeti jog alapján egyezkedjenek, a mig a mi jogaink nem érintetnek. Eppen igy, a fundamentalis czikkelyekben ki van mondva a dualizmus elismerése. Az ő felsége által mentesitett eme törvények alapján állunk ma is. Végre már megkimélhetnének minket azon szemrehányástól, mintha mi a dualizmus ellenségei lennénk. A dualizmus keretében teljesithetők a mi kivánalmaink. Horvátország több joggal bir, mint mi, — a nélkül, hogy a dualizmus veszélyeztettnek tünnék fel. Mi nem avatkozunk Magyarország ügyeibe Magyarország se avatkozzék a mieinkbe. De ők mindig ártanak nekünk. A mint ránk nézve kedvező mozzanat beáll, Magyarországon kelletlen hangulat vehető észre. A „Pester Lloyd“-ra, melynek hangja nem alkalmas arra, hogy Magyarországnak barátokat szerezzen, kevesebb sulyt helyezek; de a félhivatalos lapok is ellenünk irnak. Mi Magyarországtól semmi mást nem követelünk, mint becsületes semlegességet. Hogyha nagyobb autonomiára törekszünk, ezzel nem ártunk Magyarországnak. Nekünk igyekeznünk kell megtartani barátainkat: a lengyeleket, szlovéneket és a konzervativ németeket. Csak velük egyetértésben érhetünk el, lépéről-lépésre valamit. Sulyunk és értékünk három lábon áll: a tudáson, a munkán és a birtokon. Mi e tekintetben nem állunk a magyarok mögött, számra nézve sem állunk mögöttük, de nagyon mögöttük állunk politikai befolyás tekintetében. Biztosan reméljük, hogy értékünket fel fogják ismerni és barátságunkat keresni. Hogy ha a kormány hü marad programmjához, támogatni fogjuk; de hogy ha ő vagy más kormány létérdekeinket megtámadja, be fogjuk bizonyitani, hogy mi a régi férfiak vagyunk, a kik megvédik magukat.“ Most azonban arról van szó, hogy elővigyázatosak legyünk, semmit el ne namarkodjunk. A mikor 1848-ban Nositz gróffal az insbrucki táborba ki voltam küldve, ki vivtam azt az engedményt, hogy Csehország felelős tartományi kormányt kap felelős helytartóval. Az engedmény már zsebemben volt, de a mikor a tartományi gyülés annak életbeléptetéséhez akart fogni, akkor az idegen pénz, idegen megbizottak által csinált forradalom minden engedményt megsemmisitett. Félszázada már, hogy a nemzet öntudatának felserkentésén és növelésén fáradozom, annál több jogom van tehát népemet óva figyelmeztetni, nehogy tulbecsülje erejét s ne szoritsa képviselőit oly utakra, melyek veszedelembe vezetnek.“ Szóló végre egységre hivja fel a jelenlevőket s kéri, hogy e szellemben hassanak a népre.

Miután több szónok az ó cseh politika vivmányait fejtegeté, elfogadtatott a határozati javaslat, mely hangoztatja a hü kitartást a cseh államjog, a monarchia és a dynasztia hatalma és nagysága mellett; — a képviselőknek köszönetet és bizalmat szavaz és elkárhoztatja a pártszakadást a cseh táborban.

Frázis és paragrafus.

Arad, szept. 18.

A Doda tábornok sajtóperét tárgyalva, két budapesti lap, — a hol Eötvös Károly rendkivül otthon van s amolyan nagyrabecsült munkatárs, — magára erőszakolja a békétlenség s az elégedetlenség hangulatát és ebből a tónusból birálja az aradi kir. törvényszék eljárását, hogy Eötvös Károlyt nem engedte a Doda védelmét teljesiteni.

Erre vonatkozólag lapunk ma megjelent számában közöltük azokat a paragrafusokat, a melyek szerint a kir. törvényszék csakis igy járhatott el.

A »Pesti Hirlap«-nak és az „Egyetértés«-nek kár tehát az Eötvöshöz való személyes viszonyukért ilyen rabulista fogásokhoz folyamodni, mert a Doda-féle frakczió lármázna még akkor is a Doda etitéltetéseért, ha Eötvös Károly három napig is szónokolt volna az izgató mellett. Es ha az illető lapok fogják: de hogy ha ő vagy más kormány létérdekeinket megtámadja, be fogjuk bizonyitani, hogy mi a régi férfiak vagyunk, a kik megvédik magukat.“ Most azonban arról van szó, hogy elővigyázatosak legyünk, semmit el ne namarkodjunk. A mikor 1848-ban Nositz gróffal az insbrucki táborba ki voltam küldve, ki vivtam azt az engedményt, hogy Csehország felelős tartományi kormányt kap felelős helytartóval. Az engedmény már zsebemben volt, de a mikor a tartományi gyülés annak életbeléptetéséhez akart fogni, akkor az idegen pénz, idegen megbizottak által csinált forradalom minden engedményt megsemmisitett. Félszázada már, hogy a nemzet öntudatának felserkentésén és növelésén fáradozom, annál több jogom van tehát népemet óva figyelmeztetni, nehogy tulbecsülje erejét s ne szoritsa képviselőit oly utakra, melyek veszedelembe vezetnek.“ Szóló végre egységre hivja fel a jelenlevőket s kéri, hogy e szellemben hassanak a népre.

Miután több szónok az ó cseh politika vivmányait fejtegeté, elfogadtatott a határozati javaslat, mely hangoztatja a hü kitartást a cseh államjog, a monarchia és a dynasztia hatalma és nagysága mellett; — a képviselőknek köszönetet és bizalmat szavaz és elkárhoztatja a pártszakadást a cseh táborban.

„Az ARADI KÖZLÖNY“ tárczája.
(Szeptember 19.)

Látszat és való.

(Regény öt könyvben.)

— Az „Aradi Közlöny“ számára németből forditotta: —

DENISE.

Első könyv.

I.

(3-ik folytatás.)

Ön nem is gondolja, milyen kiállhatatlan az az igazgatónő örökös figyelmeztetéseivel, a doktor tudományos fejtegetéseivel és ehhez a többiek gágogása, akkor elvész az egész poézis. De én egyszer ugy szivem kedve szerint óhajtottam élvezni a szép hegység jelenségeit.

— Tehát ön élvezte az erdei regényességet — válaszolt Fritz, — és most?

— Azután fel akartam menni a Brockenre, a többiek is oda jönnek. Minő meglepetés, ha megérkezésükkor már ott találnak engem!

— Ön csalódik, lent várjak a visszajövetelét, az igazgatónő elhatározta, hogy nem távozik el Schierkeből, mielőtt önt meg nem találták. Ha ez estélig meg nem történik, akkor segitségül hivják a rendőrséget. Gondolja meg, milyen fájdalmat okoz szüleinek, hogy ha azok sürgönyileg értesülnek eltűnéséről . . .

— Az istenért! szegény anyám halálosan aggódna, — kiáltott Ida ijedve

— Ugy-e most belátja, hogy mégis egy keveset meggondolatlanul cselekedett?

— Oh bizonyosan, sok hálával tartozom önnek, nagy hálával, azonnal vissza is akarok menni Schierkere.

— Tehát már többé nem tünök fel barbárnak ön előtt?

Pirulva hajtotta le a fiatal leány a fejét:

— Nemde ön nem haragszik azért reám, a mit azelőtt mérgemben mondtam? — suttogá később.

— Már hogy tudnék haragudni, — válaszolt a másik, és hangja nem csengett többé oly tisztan és szilárdan mint eddig. Hiszen ön a Brockenboszorkány, a kit látni óhajtottam és kinek édes kezeiből mindent el kell fogadni, már csak azért is, mert sokkal gyöngébb az ember, semhogy varázsának ellent állani tudna. A fiatal ember mélyen hajolt társnője felé és azon vette magát észre, hogy forrón vágyódik, a szép piros ajkakra egy csókot nyomni! Szinte ijedten egyenesedett fel, mintha bünös rablást akart volna elkövetni!

— Ön most szépen haza megy, — folytatá tréfás hangba csapva át, — átváltozik, mint a hogy ez a boszorkányoknál szokás, egy szerény kis intézeti kisasszonynyá, azt mondja, hogy csak megakarta látogatni a Bod-szorost, a mi igaz is, türelmesen zsebrevág aztán néhány intést az igazgatónőtől és minden ugy fog végződni, mint a hogy végződik mindig a poézis az életben, az elkerülhetlen prózával. En majd elkisérem a Bod-szorosig.

Erre aztán mindketten haladtak az erdőösvényen, mindegyik gondolataiba elmerülve Időnként fürkészően emelte tekintetét a fiatal orvos kisérőnője arczára, ez azonban lehajtotta fejét s csak néha vetett titokban egyoldal pillantást reá és hirtelen elforditá ijedten szemeit, mikor véletlenül a fiatal emberével találkoztak. Ugy látszott egyiknek sem volt bátorsága, egyik sem találta meg az igazi szót a társalgás folytatására.

— Oh, itt vagyunk már a szénkunyhóknál, — kiáltott hirtelen Ida, megkönnyebbülten felélelkezelve. — Most már meg kell kezdenem az átváltozás. Es kivéve hajából a koszorut, feltette szalmakalapját. Mikor éppen azon volt, hogy az elhervadt virágokat eldobja, egyet gondolt.

— Itt van — akarja ezt emlékül a Brocken-boszorkánytól?

Fritz gyorsan utána nyult. Köszönöm, kis boszorkány, — azonban még szebb emléket óhajtottam volna magamnak.

— Es ugyan mit? — kérdé amaz a fiatal orvosra meresztve nagy szemeit, mialatt meglehetősen összeborzolt hajfürteit igazitá.

— Egy csókot a boszorkány viruló ajkairól.

Mintha vérrel öntötték volna le, ugy állott Ida ott, kezeit szemeire nyomva.

— Ezt — ezt bizonyosan nem érti komolyan — hebegő.

— De szentül s komolyan. Nem érdemeltem-e meg egy kegyet mint jó pajtás? — válaszolt Fritz, a fiatal leány kezeit megragadva, — boszorkányok és manók közt különben nem szoktak nagy czeremoniát csinálni az ilyesmiből . . .

Erezte, mint reszketnek a fiatal leány kezei az övéiben és midőn ez barna szemeit felemelve az övéivel találkoztak, felszállott melegen szivéből a vér halántékaiba.

— Menjünk tovább — suttogá a fiatal leány, mikőzben kiszabaditá kezeit. Itt — itt nyomott levegő van s nekem haza kell mennem.

Egy ideig némán haladtak egymás mellett. Fritz, ajkain sajátságos mosolylyal, Ida lehorgasztott fővel.

— Itt az ut kanyarulata, — mondá az orvos megállva.

— Tehát isten önnel, doktor ur — suttogá Ida, még mindig a földre tekintve, En — én nagyon hálás vagyok önnek kiséretéért.

— Es jutalmam?

Ida maga elé meresztő szemeit, mindketten mozdulatlanul állottak néhány pillanatig. A fiatal leány azután hirtelen felemelé fejét és nagy, villogó szemeivel Fritzre tekinte, átfonta karjaival annak nyakát és csókot nyomott ajkára.

— A viszontlátásra, jó pajtásom!

Mielőtt még tudta volna a fiatal ember, mi történt vele, Ida elszakitá magat tőle, és mint egy fiatal őzike futott az erdő ösvényén, melynek kanyarulatánál eltünt.

*

Elénk mozgalom uralkodott a nagy, kétemeletes Brocken-szálloda előtt, az oldalt épitett istállók előtt a kocsik hosszu sora állott, a kocsisok egymás mellett ülve egy hosszu padon kicserélték egymással tapasztalataikat. A szálloda főbejáratánál folytonos jövés-menés, szolgálatkész pinczérek átvették a megérkezett utasoktól a plédeket és utitáskákat és segitettek a távozóknak bőröndjeit feladni, turisták alkudoztak a kalauzokkal és kocsisokkal és czivakodtak a törvényes taksa miatt, és mind e csoportok közt csuszott keresztül angolna ügyességgel egy néhány pinczér gőzölgő tálakkal, mert ebéd ideje volt és a table d'hote épen megkezdődött.

Mikor Fritz belépett az előcsarnokba, az egyes felek annyira el voltak foglalva, hogy kénytelen volt ernyőjével a földön kopogni, mielőtt a pinczérek egyike, a kik egyáltalán a gyalogosokkal nagy leereszkedéssel bántak, figyelemre méltatta.

— Kérem, uram, az ebédlő terem jobbra van, ön épen jókor jön a table d' hotel-hoz, — mondá az egyik pinczér, hátrafordulva.

— Szobát óhajtok, de azonnal!

— Kérem, kövessen, egy másik emeleti szoba lesz, — ezzel a pinczér előre sietett. Ön még szerencséről beszélhet, később aligha kapott volna szállást. A közlekedés nagyon nagy. Egytől háromig van table d'hote azontul csak „á la karte“ lehet enni. Posta és távirda a házban van. Parancsol ön még valamit?

— Nem!

A pinczér elfutott, a hosszu folyosón keresztül és Fritz kezdte arczát és kezeit hideg vizzel lehüteni és rendbe hozni egy kissé öltözetét. Azután az ablakhoz lépve a tág hegyvidékre tekintett, szemei azon tájat keresték, a hol szülőföldje feküdt, a barátságos, tiszta falut, melyben oly derült gyermekéveit töltötte. Ugy tetszék neki, mintha áttudná hatni a távolságot, mintha látná a Reinstein-t, a barátságos plébániát, hol született, mintha jó anyjának szelid hangját hallaná, mintha előtte állna komoly szelid apjának tiszteletgerjesztő alakja.

Szép idők voltak azok, mikor szülei még éltek — de már régen elmultak. Őt a tanulmányok kergették ki a plébánia szük határaiból, anyja meghalt, nemsokára követte apja, és ő maga férfivá lett nehéz pályáján. Övéiből senki sem maradt meg, csak leánytestvére, anyjának tökéletes képmása.

Gondolataiban elmerülve, nem figyelt az időre. Most azonban hirtelen órájára tekintett.

— Teringettét! — kiáltott — sietnem kell, ha még akarok valami ételt kapni, különös étvágyat érzek a nagy vándorlás után és közvetlen orvosi lelkiismeretem ellen volna, ha ájtatos emlékek miatt böjtölnék.

Midőn a terembe érkezett, körülnézett, hogy a legjobb még üres helyet kutassa ki, mikor szemei egy testes öreg urat láttak, a ki kényelmesen ült egy ablak mélyedésbe és látszólag mulatva szemlélte az asztaltársaságot. A két férfi szemei találkoztak.

— Tanácsos ur!

— Lám, lám, kedves doktor! — kiáltott a jó testben levő felpattanva. — Hogyan jön ön a Harzba?

— Magamon akartam egyszer próbálni a gyógyszert, melyet annyi pacziensemnek ajánlok, az az a friss levegőt és mozgást, tanácsos ur.

— Nagyon szép öntől, nőm örvendeni fog az ön látásán, már folyton ön után jajgatott.

— Kedves neje is itt van tehát?

— Természetesen. Már három napja ülünk itt fennt. Mit mond ahhoz, nyaralni a Brockenen.

— Ugyan valami rendkivüli dolog, de azért nincs ellentmondásom orvosi szempontból!

— De nőm, kedves doktor, a nőm! On ismeri őt, egészségét illetőleg.

— Szabad kérdeznem, tanácsos ur, hogy étkezett-e már? — kérdé Fritz, más fordulatot adva a társalgásnak.

— Bizonyosan — miért?

— Mert szeretnék enni, ha rövid időre nélkülözhet.

— Ne zsenirozza magát miattam, — vélte a tanácsos. Üljön le mindjárt ide az asztal végére, itt még számomra is van hely. En megiszom egy palaczk bort és ezalatt cseveghetünk egymással. En már étkeztem fennt a szobámban, nőm ki nem allhatja a lármát itt lennt. O most élvezi az ebédutáni alvást és én az utazó dühös emberiség bolondságait.

— Es hogy érzi magát kedves neje ebben a nyugtalan életben?

A tanácsos mélyen felsóhajtott. Már százszor bizonygatta előttem, hogy ezt a házat nem hagyja el élve, az itteni lárma teljesen tönkre teszi gyönge idegeit és mégis jól tudom, hogy sohasem érzi magát jobban, mint a mikor van neki egy kis izgalma és szórakozása!

Fritz bólintott fejével. — Igy tehát felhagyott a svájczi utjával, melyet én tanácsoltam önnek?

— Dehogy, ez csak egy olyan kis kitérő, megint a feleségem egy ideája, melynek keresztülvitele ismét jobban megritkitotta szegény hajamat De édes istenem, mit tegyen az ember, kedves doktor? Higyje el nekem, mi a természet ugynevezett urai, mindannyian született papucshősök vagyunk, Onnek is rosz kilátásai vannak, ont egész közelről fenyegeti a papucs, mert komolyan kedves doktor, önnek nem marad egyéb hátra, ha praxist akar szerezni, minthogy a leghamarább megházasodjék.

(Folyt. köv.)

gyatékosnak találják az aradi itélkezésben a politikai okosságot és az igazságosságot, akkor ezt a kierőszakolt frázist egyetlen egy magyar ember sem fogja nekik megköszönni.

Különben, csak várjuk be nyugodtan a per folyományait; addig is azonban annak az illusztrálásául, hogy a törvényszerü intézkedések ismerői miként vélekednek az aradi kir. törvényszék itéletéről, illetve eljárásáról, adjuk a »Nemzet« következő sorait:

A rendelet törvényerejü intézkedéseiből kitünik, hogy az aradi törvényszék máskép, mint a hogy tett, egyáltalán nem tehetett, de kitünik az is, hogy ez alapon semmiségi panasznak helye egyátalán nincs. Mert ha Doda Traján a rendelet 82. szakaszában kikötött idő alatt jelentkezik s igazolja, hogy elmaradása a tárgyalásról nem makacsságból, hanem valamely alaposnak tekinthető okból történt akkor maga az illető törvényszék rendel uj tárgyalást s arra Doda urat a törvényhatóság már karhatalommal is be fogja vezettethetni. S az is világos, hogy ezen az alapon senki a magyar törvénykezést erőszakossággal, védelem nélkül való elitéléssel stb. nem vádolhatja, mert ime a nevezett rendelet 84. §. egyenesen kiköti, hogy a fogságbüntetés ujabb esküdtszéki eljárás nélkül nem hajtható végre, de erre az ujabb esküdtszéki tárgyalásra, ha másként nem lehet, letartóztatás utján is kényszeritható a vádlott. Az intézkedés joga ez esetben magáé az illetékes törvényszéké s semmiségre ez csak akkor adhat okot, ha a törvényrendelet alkalmazása körül a törvény alaki kellékei megsértettek volna. Még jobban igazolja e kérdésben a törvényszék eljárásának helyességét, hogy a tárgyalás Doda ügyében már ismételve s mindig vádlott kérelmére elhalasztatott s hogy az utolsó halasztás már oly körülmények közt történt, a melyek ismétlése a hatósággal való daczolásnak nyilt ismérveit viselte volna magán. Mi nem irunk most ez ügyhöz bővebb kommentárt s még Eötvös Károly, a szélsőbal vezérférfia ez ügybeli szereplésére sem mondjuk meg véleményünket, bár jellemzi a helyzetet, a mit épp ma hoz hirül egy bukaresti ujság, hogy t. i. a romániai tulzók azzal biztatják magukat, hogy Mocsáry, Eötvös és Pázmándi urak a magyar képviselőházban egy uj pártot alakitnak, melynek jelszava a nemzetiségek kibékitése lesz, s mely — a nevezett ujság szerint — egészen a nemzetiségi tulzók programmja alapján fog állni s azok vádaskodását a magyar államiság ellen magyar részről igazolandja.» — Nem irunk kommentárt e dologhoz, mert eddig, Mocsáry kivételével, magyar ember nem találkozott még ily szerepre s mi még mindig azt reméljük, hogy meg lesz ótalmazva közéletünk ettől a látványtól s Doda makacssága arra legalább jó lesz, hogy ez az ügy magyar képviselők ujabb herosztratoszi szereplése nélkül ér véget. Ha azonban arra is rá kerül a sor, a magyar közélet tuléli azt is; hogy azonban bizonyos urak politikai reputácziója tuléli-e, az már más kérdés."

A honvédség nagy sikerei.

(A hadgyakorlatokból.)

Süly Sáp, szept. 17.

A mai hadgyakorlat, mely Tápió-Sülytől északra, a felső Tápió-völgyben, a király jelenlétében ment végbe, méltó befejezését képezte ama katonai gyakorlatoknak, melyeken ő felsége ez évben jelen volt.

A mai gyakorlaton — kivéve a beosztott ütegeket — kizárólag honvéd-csapatok vettek részt és e csapatok valóban büszkék lehetnek ama dicséretre, melyben a legmagasabb hadur részéről a hadgyakorlat végével részesittettek.

Reggel 8 órakor, a bár homokos, de szemléhez felette alkalmas fensikon, Sándor-szállástól északra, Tápió-Sáptól fél órányira, a következő csapatok állottak, mint nyugoti fél, összpontositott állásban: az 1. és 2. honvéd féldandár egyenkint 3 zászlóaljjal, a 3. honvéd-féldandár 2 zászlóaljjal, az 1. honvéd huszár ezred 4 százada, a 30 nehéz ütegosztály 2 ütege A csapatok 4 harczvonalban állottak, és pedig a gyalogság 2 harczvonalban, azután a lovasság tömöritve, 3-ik sorban a tüzérség és végül 1 segélyhely-osztag. Ugyanez időben közvetlenül a vasutnál, Tápió-Szecső közvetlen közelében, mint keleti fél, fehér jelszalaggal, a következő csapatok voltak összpontositva: a 4. honvéd-féldandár 3 zászlóalja és a 3. honvéd-féldandár 2. (3. és 4-ik) zászlóalja, 1 összetett ezred a 4. és 6. huszár-ezred 2-ik osztályaiból (4 század), a 30. nehéz ütegosztálytól 1 ütegosztály.

Tápió-Sápon 8 óra után József főherczeg Nyáry br. altábornagygyal, Jekelfalussy és Juhász alezredesekkel, továbbá Fejérváry br. honvédelmi miniszter hadsegédével, Algya kapitánynyal, és Henneberg altábornagy, ki Kókából jött át, szolgálati tisztjével, Fejérváry br. hadnagygyal, (a miniszter fia), és személyi hadsegédével, Szerényi főhadnagygyal, lóra ültek és a Sándor szállásra lovagoltak. Pár perczczel odaérkezük után — még nem volt háromnegyed 9 óra — trombitaszó jelzé ő felsége közeledtét. A király sebes vágtatva jött Isaszegről. A nyugoti fél parancsnoka, Bulyovszky vezérőrnagy, jelentest tett ő felségének, mire a király, kisérve Beck br. altabornagy, Paar gr. altábornagy és Popp br. altábornagy szárnysegédek, továbbá Weigelsberg, Potan és Resch őrnagyok által, miután József főherczegnek kezét nyujtá és vele pár szót váltott, végig lovagolt a sorok előtt a segélyosztagokig, miközben a 6. gyalogezred zenekara a himnuszt játszotta. Ő felsége ekkor mindjárt elismerőleg nyilatkozott a csapatok magatartása és külseje felől. Ezek után pedig kiséretével Tápió-Szecső felé lovagolt.

A két fél csapatjainak még várniok kellett, mert 9 óra előtt semmiféle mozdulatot tenni nem volt szabad. A mai gyakorlatnak fővezetője maga József főherczeg volt. A nyugoti párt számára a következő volt a föltevés: A fél egy oldal-oszlopa Budapestről Isaszegen át Tápió völgyébe lévén irányitva, Tápió-Saptól északra Sándorszállás mellett megérkezve, hirt kap, hogy egy ellenséges oszlop Tápió-Szecsőnél megérkezett. E feltevés alapján a gyakorlati vezetőség Bulyovszky vezérőrnagynak a következő parancsot adta ki: »Ön, mint e baloszlop parancsnok támadásra határozza magát, intézkedjék határozatának sikeres keresztül vitele iránt.« A keleti fél számára a következő volt a feltevés: A keleti fél egy jobb oldaloszlopa, mely Szent-Mártonkátán át Tápió-Szecsőre van irányitva, az utóbbi helység előtt hirt kap, hogy egy erősebb ellenséges oszlop Tápió-Saptól észak-nyugatra pihenőt tart. A keleti fél parancsnoka, Bernolák ezredes, ennek következtében következő parancsot kapta: „Ön, mint ezen jobb oszlop parancsnoka, az ellenség megtámadására határozza magát, intézkedjék ez értelemben." E feltevések és feladatok József főherczeg által csak ma éjjel adattak ki, ugy, hogy a csapatparancsnokok addig teljesen ismeretlen, rögtönös intézkedéseket igénylő feladattal álltak szemben. Mint döntnökök működtek: Zoltán Elek ezredes, Hegyi Gyula és Suchy Agoston őrnagyok, Wojnarovics Sándor ezredes, Palkovics Győző alezredes és Cordon Gyula báró őrnagy.

Bernolák ezredes 9 órakor lovas őrszemeket küldött ki, hogy a terepet deritsék fel és az ellenség állasáról és mozgásairól hirt hozzanak. A nyugati fél részben látható volt; hogy azonban saját csapatait ne tegye ki oly hamar ellenséges tüznek, elhatározá, hogy néhány zászlóaljjal fedett állásban észak-nyugatra nyomuljanak előre és lovasságának rendeletet adott, hogy jobb szárnyát fedezze. — Bulyovszky vezérőrnagy, ki a kapott parancs értelmében egyenesen czélja felé tartott, utasitotta lovasságát, hogy balszárnyát fedezze és ennek következtében, miután jelentések érkeztek, hogy az ellenséges lovasság Városktanya közelében, Kókától délre mutatkozik, az 1. konvédhuszárezred bozót és tasorok által jól fedve, a nagy kukoriczaföldek megkerülésével e terepen a süly-sápi vasutállomástól egész a Tápióig vezető utra érkezett, a hol az ellenséges lovasságnak közelébe jutott. A huszárezred jól fejlődött ki és egy kis fordulattal ügetve előre nyomult. E közben az ellenség is ellenük indult. — Mindkét félen támadásra futtak és lelkesült kiáltásokkal, villámgyorsan, egy pár méternyi távolságba jött egymáshoz a 8 lovasszázad A nagy számmal jelenlevő nézők alig hihették, hogy elkerülhető lesz a két hatalmas porfelhőkbe burkolt lovasszázad tényleges összeütközése. Az 1. huszárezred gyönyörü szép rohamot intézett; szoros kapcsolatban összefüggő vonalban hatolt előre a 4 lovasszázad. Az eredmény azonban mégis az összetett huszárezred javára döntetett el, miután annak külső szárnyát képező lovasszázad az ellenséget teljesen felülmulta, sőt végül annak háta mögé került. Ő felsége már előbb érkezett arra a helyre, a hol az ezred a fordulatot tette és a támadás lefolyását egészen közelről nézte végig. A király felette megelégedetten nyilatkozott e lovas mozdulat felől és különösen az 1. ezredet dicsérte meg. E közben feszes, jó magatartásban minden elővigyázati rendszabály szigoru szemmeltartása mellett, a két gyalogcsapat támadt egymásra és már 10 órakor megkezdődött az előőrsök csatározása, nyugatra a Tápió-Sülytől Kóka felé vezető uton. A két fél parancsnokai mindig több és több zászlóaljat vontak össze és nagyobb félbeszakitások nélkül több ezer lépésnyi terjedelemben heves ütközet fejlődött ki. Minden ember 50 tölténynyel volt ellátva, minden löveg 25, minden karabélyos 5 darab töltényt kapott. A nyugoti fél ütegei a Tallamagaslatra vonultak fel, onnét jöttek nehányat, de miután az ütközet inkább kelet felé huzódott, Kis-Moczarinán egy második állást kellett keresniök, a honnét aztán az ellenfél gyalogságának előrenyomulását is megakadályozandók, nehany perczczel később az ellenséges ütegeknek Varoktanya közelében levő magaslatokról jövő tüzelésre kellett felelniök.

Ő felsége előbb az északi szárnyak támadását tekintette meg, hol — a mint látszott — ő felsége jelenlétének benyomása alatt az ütközet, ha csekély erők között is, de szokatlan heves lett. Mély vizmosta árkok, valóságos természet alkotta sánczok ügyesen használtattak fel védelmi pontokul, vagy födözetül. Midőn ezután a nyugati fél balszárnya támadást intézett, elhatároztatott, hogy ezen zászlóaljak mint vereséget szenvedettek vissza vonuljanak, mire ő felsége megjegyzé: E zászlóaljak jól tartottak magukat de ezen födött állás ostromát lehetetlen lett volna eredménynyel keresztül vinni. Ezután ő felsége József főherczeggel a központhoz lovagolt, hol kabitó puskatüz fejlődött ki. Egyre jobban közeledtek egymáshoz az ellenfelek, bár ha csak kicsinyenként volt a terep vehető. A csapatok nyugodtsága és tüzfegyelme ismételten találkozott ő felsége teljes megelégedésével, Egy-két zászlóaljat, különösen a jászberényit és első budapestit a király személyesen buzditott, oda kiáltva: „Nagyon jól van!" — „Kitünő!" »Csak igy tovább!„

Itt meg akarjuk jegyezni, hogy a király a gyakorlótéren kizárólag magyarul beszélt. Az ellenséges csapatok 2—300 lépésnyire közeledtek egymáshoz és a legközelebbi perczekben a tulnyomó nyugati fél támadáshoz fogott volna, de ekkor ő felsége pihenőt fuvatott, mire néhány pillanat mulva a tüzelést az egész vonalon beszüntették. Ő felsége leszállt lováról és a keleti fél csapatai parancsot kaptak a Városktanya közelében összpontosulni. Alig fél óra mulva már a keleti fél összes csapatai állást foglaltak itt és pedig a gyalogság az első harczvonalban, a lovasság és tüzérség pedig a másodikban, hátul a helyszegély-osztag. A király ujra lóra ült és miután Bernolák ezredes jelentését megtette, a zenekar játéka közepett lovagolt végig a sorok előtt.

O felsége ezután a legközelebbi magaslatra lovagolt, hol — miután a két fél összes törzskari tisztjei egybegyültek — a következő magyar beszédet tartotta:

»Uraim! A gyakorlat lefolyásával igen meg voltam elégedve. A honvédgyalogság minden tekintetben jelentékeny előhaladást tett. A csapatok jól vannak kiképezve és jól is vezettettek. Különösen meg voltam elégedve a meneteléssel és az ütközetben tanusitott nyugodtsággal és rendel, valamint a jelentékenyen kifejlődött tüzfegyelemmel. Teljes megelégedésemet fejezem ki a honvéd-lovasságnak, melylyel különben mindig meg voltam elégedve. Elismerésemet a parancsnok uraknak, önöknek pedig, uraim, köszönetemet.«

Ezek után a király még József főherczeggel beszélt, mire kiséretével együtt Isaszegre lovagolt, a honnét külön vonaton Gödöllőre ment vissza. József főherczeg kiséretével és Fejérváry báró honvédelmi miniszter Sápra lovagoltak, s honnét ma esti 9 órakor érkeznek vissza Budapestre.

A csapatok a körülfekvő falvakban, ha szükén is, de jól voltak elszállásolva, s legszivesebb előzékenységre találva a lakosságnál. A tisztek a tiszti élelmezésben részesültek, mely — ha nem kivántak különös ételeket — kitünő volt és naponkint csak 50 krajczárba került. Az egészségi állapot — daczára a nagy hőségnek — folyton jó volt. Például a második féldandárnak, mely Békés-Gyuláról Tápió-Sápig ment, egészben 46 betegje volt, kik azonban máig mind egészségesnek jelentkeztek. A legénység jól volt ellátva, csak a kenyér érkezett néha elkésve.

A hadgyakorlatok után József főherczeg kiséretével és a tábornoki karral Sápon Bartalovics házában ebédelt. Ez alkalommal Kudreavszky nyug. altábornagy, ki jelenleg Sápon lakik, lelkes szavakban köszöntötte fel a királyi ház tagjait s a király után József főherczeget, mint a magyar honvédség lelkét, mint a magyar nemzet egyik kiváló büszkeségét, ki minden társadalmi mozgalomban résztvesz, ki a jótékonyság terén mindenütt első s kiről meg van győződve, hogy ha egyszer — a mit az isten ne adjon — komoly idők következnének be: a közös hadsereggel karöltve győzelemre juttatná a magyar honvédség zászlóit, mely hazafiságtól ragyogó lelkesedéssel fogja mindenkor követni. Óriási, szünni nem akaró éljenzés követte az agg tábornok hazafias szavait, melyek József főherczeget is annyira meghatották, hogy helyét elhagyva, a tábornokot megölelte és ugyanoly hazafias beszédben válaszolt.

Tanügy.

— Iskolai tapasztalásaim.*) —

(Pályamü.)

Jelige: „A tengernél is van nagyobb látomány: az ég; az égnél is van nagyobb látomány: az emberi lélek."

Hugó Viktor.

Bevezetés.

A régi iskolának nem volt segédtudománya, ha ugyan ez iskoláknak a kelleténél jobban nem akarjuk leszállitani nivóját azzal, hogy kétségbe vonjuk a paedagogiának mint tudománynak létezését is ez időkből. Támaszkodott igen gyenge alapra: a helyzet inspiratiójára és arra, a mivel a részben mesteremberekből tanitóvá avangirozott paedagogok, részben — a fejlődés menete szerint, — ebben az átmeneti, — szükség és nem hivatás-parancsolta — állásban a papokká lenni akarók, — jónak látták hivatali kötelességüket teljesiteni.

A mai népiskolának megadatván azonban két főtényezője: az általános tanitói rend (mely alatt a pályájokra szakszerüen képzett rendet értjük) és a törvényileg kimondott iskolakötelezettség, modern, uj eszmények közzé került a paedagogia. Nehéz, ismeretlen utján a kalauzolás szerepét juttatta a psichologiának, mint segédtudománynak. Bányászszá tette a tanitót, müvészetté a tanitást. A mi mesterség, rideg szabályok közzé ékelt mesterség volt eddig, az müvészetté emelkedett, „alkotás" lépvén a „készités" örökébe.

Müvészete lőn a paedagogia és müvésze a paedagogus.

Lélektani buvárlatokat engedett meg, sőt követelt az uj tudomany, a paedagogia segédeszköze. A bánya, melynek müvelőjéül a tanitó neveztetett ki, a legérdekesebb bánya. Külsőre egyszerü; a velő egyszerü szövete; tartalomra a legváltozatosabb, mert a lelkiélet a képzelhetlenségig különbféle hullámverődése, szelid és viharos alkotása minden, ami megérthető, minden ami csodálható, nyilvánulásai közzé tartozik. Az, miről Hugó is a jeligém szavaival van elragadtatva.

Amde a fejlődés törvénye a mily egyszerüen levonható consequentia a multból, ép oly egyszerüen levonható ama consequentia is; hogy a fokozatos fejlődés sem tarthat a végletekig. Van egy határpont, jóllehet a szemhatáron, az emlékezeten tul, hol a haladás előtt a „megállj!" kemény szava dördül el s ekkor vagy a stagnátio áll be, vagy az emberi lelemény, mely ujat akarván alkotni, variálja a multak alkotását, az emberi hiuság eme különös fajtája, mely tévutakon is sziveson kalandozgat, csak hogy hizeleghessék magának azzal, hogy fürkésző agyát nem egy kihasznált théma foglalkoztatja Pedig az!

Ugyde a modern paedagogia fejlődése a tökéletesedés eme zenithjét korántse érte el s igy sem a multak vivmányainak variálására, annál kevésbé a stagnatió kényelmes szerepére még nem szorultunk. Mert megjegyezzük, hogy a fejlődés felé vezető ut nem egyenes, nem akadálytalan. A fejlődésnek még a szükséges értelmi erő birtokában sincs módjában oly gyorsan leélni önmagát. Nem. A fejlődés előtt számos akadály van, mindjárt utja első perczében ama lelkesedés, melylyel születése első perczeiben indokoltan és indokolatlanul iránta viseltetnek s mely nem is a kellő arányokban lohadván, rendszerint a bukásának is az alapoka.

A közönséges életben örülünk ama lelkesedésnek, mely egy-egy uj eszme születésekor keblünket eltölti, pedig — mert az eszmék nem a lelkesedésből gyarapszanak — meg kellene gondolnunk, hogy egyik idea ki fogja szoritani a másikat: a mint hogy ha idea születik, idea is hal meg.

De ez csak egy ok, az első ok. Mellette ott van még száz, még százszor hatalmasabb! Igy a psichologiát immár — és ez nagyon ksmolyan van mondva — ki fogja szoritani a Krafft Ebing br**) könyve az idegességről.

Vajon a tökéletesedés egyenes utja-e ez, mely a psichologia egy külömben érdekes fejezetét veszi segéd studiumul s a mely tudomány az élettani és lelkinyilvánulások eme finom szervének beteges állapotára épittetik fel?

Pedig ami igaz, azt oktalanság tagadni vagy takargatni. A multak e eményei győznek meg arról, hogy az megeshetett, hogy valamely eszme megelőzte korát és bukott, de eszmének vagy valami ujnak látszó fogalomnak, ellenkezett legyen bár a közhit és köztelfogással, — ha igazságos volt, buknia nem lehetett. Külömben az, hogy a paedagogiát ujabban az idegek situatiói uralják, nem olyan uj dolog. Ma már az idegbetegség oly mérveket öltött a czivilizáczió folytonos terjeszkedése, a társadalom aránytalan munkafelosztása révén és részben a nemi kicsapongás által, hogy a paedagogiának typikus tapasztalásai nem oda szoritkoznak, a mit egy methafórával igy fejezett ki a régi, fájdalom: nem is a régi kor: „a természet játéka», de megannyi az idegek szabálytalan elhelyezése és rozzantság, bénultságából ered; emez öröklött betegség, mely az emberiséget visszafejlődteti és sietteti az ember tragédiájában az eszkimó-jelenetet.

Eddig a humorban szerepelt a migrain, a méltóságos asszony migrainje, most bezzeg sajog abban a középosztály is. Nem hypochondria és uj betegség többé, de általános.

. . . . Mintha messze kerülgetném a czélt, mit a pályatétel czéloz?

Korántsem.

Azok a typusok, melyekre az általános iskolai nevelésnek hatása nincs, megannyi a szabálytalan idegalkotás eredménye. Erdekesek arra, hogy a tanitó phazisait meglesse, éber kiváncsisággal nézze fokozatos fejlődésében, látva az okozatot, menjen visszavissza vizsgálódásában az okra, de a kifejlettebb idegbetegségek gyógyitása iránt valami vérmes reménységeket táplálni kissé az optimismusba vág. Nem is kissé, de egészen abba. Amde tanitói és nevelői kötelességünkről felületes gondolkozás volna, azért, mert e betegség bizonyos fejlettségében a hasonszenvi orvosé a szerep hivatást és kötelességet érezni az idegesség apró tüneteinél, melyek az iskolában a mérsékelten való dadogásban (miután a nagyobb mérvü dadogók közül csak az egy Demosthenes gyógyult ki állitólag) a szabálytalan és motollaszerü gesztusban komikus mimikában és módtalan tevékenységi vágyban vagy igazabban szólva heves vérmérsékletben nyilvánul, ne a gyógyitó szerepére vállalkozni. Mert szinte kedvem volna a sangvinikus vérmérsékletet, ennek változatait: a flegmatikus, melancholikus vagy helyesebben sentimentalis vérmérsékletet már idegbetegségnek minősiteni. Mert mi is ennek a betegségnek ismérve?

Az érzelmi élet ziláltsága és állhatatlansága a törekvésben.

Minél kevesebb lesz a cholerikus vérmérséklet, annál nagyobb mérveket fog ölteni az idegesség.

Ki tagadná ezek után, hogy az elmondott dolgok tárgyam megvilágitására nélkülözhetők és haszontalanok voltak? Hiszen a lélek vizsgálásában mi magunk se megyünk odáig, hogy az iskolában az aránytalan lelkiképződésben ne — a közszólás szerint — „a természet játékát" lássuk. Hogy akár az ugynevezett „eleven észnél" akár a „lassu felfogásn"-nál vizsgálódásokat tegyünk és a Schoppenhauer elméletéből a származás, vagy életmódból kifolyó consequentiát lássunk. Egyletünket is a pályatétel kitüzésével ama czél vezérelte, hogy a psichologiára épitett nevelésre irányitsa a figyelmet s kinek-kinek paedagogiai multjából nyujtson arra módot, hogy olyan különös tapasztalásokat beszéljen el, melyek raritások, rendellenességek, s melyeket ép e tulajdonoságukhoz képest különös érdeklődés illeti meg.

Es most hadd következzék néhány kép.

Előbb jeleztem az iskolában előforduló idegbetegségek tüneteit. Dadogásban, szokatlan gesztus és mimikában nyilvánul ez. Tapasztalásaim nem birnak regénybe illő érdekességgel, de a paedagogia munkásait ugy vélem, érdekelni fogják.

Verner László.

*) Szerző munkájának itt közölt része a bevezetést képezi csuzán. A munka maga az „Aradvideki Tanitó-egylet tulajdona, mely a tegnapelőtti diszgyülésen megkoszoruzta. (A szerk.)

**) Krafft-Ebing báró orvostudor s a gráczi egyetem tanára, kitünő munkájában jellemzi a mai idegesség-nyavalyát, mely nemcsak egyeseket lepett meg, hanem egész ember tömegeken pusztit. A baj kifolyásául jelzi a gyakori elmebetegséget, gyilkosságot és öngyilkosságokat; egész néptömegek idegbetegek voltát jelzik a többször felmerülő alaptalan aggódások a járványok, politikai válságok, pénzügyi bukás, háboruk s szoczializmus ellenében, valamint izgatott rettegés olyan jóslatokkal szemben, melyek közel világpusztulást helyeznek kilátásba, egyesek kóros állapotának ismertető jelei a szokatlan félelem. villámütés zárt helyiségek dühös ebek. tüzveszély. különösen szinházégés, szélhüdés és fertőző nyavalyák ellenében. Hosszu megfigyelés után azon meggyőződésre jutott. miként a baj következő okokból keletkezik: A létért való harcz abban az alakban a mint az ember azt lázas izgatóttsággal végig küzdi. A rosz lakás viszonyok. Hiányos táplálkozás. mert a hus és zsiradék a mai idők szellemi munkásaira nézve nélkülözhetetlen, minélfogva elitéli a vegetarianokat. Az alkohol kávé és tea tulsáos élvezése mint a melyek az anyagcserét meglassitják. Az álomszükséglet elleni folytonos vétkezés. Az öröklött idegyöngeség ma már gyakori eset, de ezentul csak növekedni fog. Idegszenves testalkotáson alapul maga a saját-szerü individualitás nem egy olyan ujabbkori iró vagy müvésznél, kinek szellemértékei tetszést aratnak, mert élvezőiknek nagyobb tömege hasonló gyarlóan van szervezve testileg A diapason normalejét zeneszerzőink emelik, a festők nem dolgozzák ki ma képeiken a részleteket oly pontosan, mint századok előtt tették; ezek a fül és szem idegzetének módosulása mellett szólnak és aligha előnyösen. Ugyancsak az idegbetegek sorsiból lének elő a tulcsigázott elmék az utópista világ javitók, a legkülönbözőbb társadalmi osztályok ábrándozói és sokszor agyrémekkel küzködő szellemei. A mai iskolának szintén van vétke ebben. Tulfesziti, izgatja a gyermek elmetehetségét; más oldalról pedig nem birja megakadályozni, hogy növendékei a világ csábjaival nagyon is korán meg ne ismerkedjenek. Kivált a magasabb társadalmi osztályokban kényszeritik rá a gyöngébb gyermeket is arra, hogy lépést tartson a többiekkel, minélfogva felemészti az magát és idegbeteggé lesz. Hasonló a leánykák nevelése miért nem csodálkozhatni azon ha a statisztikusok számitása szerint azok 75 százalékánál szerencsétlenül üt ki a házassági kötés.

MEGYEI KÖZÜGYEK.

— A szeptemberi közgyülés sorrendje. — Az Aradvármegye törvényhatósági bizottsága által Aradon 1888. évi szeptember hó 24-ikén tartandó rendes közgyülése tárgyalandó ügydarabok sorrendjében még a következő tárgyak vétetettek fel:

24. A m. kir. belügyminiszter intézvénye, melylyel a vármegyének az árvaszékhez beosztott közgazdasági gyakornoki állás megszüntetése mellett egy uj aljegyzői állás rendszeresitése tárgyábanhozott határozatát jóvahagyja.

Ezzel kapcsolatban, ezen aljegyzői állás választás utján való betöltése.

42. A m. kir. belügyminiszter intézvénye, tüzrendészeti kormányrendelet kibocsájtása tárgyában.

43. A földmivelés-, ipar és kereskedelemügyi miniszter intézvénye a hetivásároknak idegen iparosok által való látogathatása tárgyában alkotandó törvényhatósági szabályrendelet megalkotása iránt.

44. A megyei árvaszék jelentése a Zsiván Petru csintyei,

45. Argyelán Tódor mikalakai és

46. Putits Miklós ó-paulisi lakosok ellenében behajthatlanokká vált gyámpénztári követelések leiratása tárgyában.

47. A jegyzői nyugdijintézet jelentése a nyugdijszabályzatnak a jövedelmek fokozására irányuló módositása iránt.

48. Dr. Brück Gyula bizottsági tag inditványa a községi és körorvosok nyugdijazása iránt teendő intézkedés tárgyában.

49. Ozvegy Rosu Jánosné aradi lakosnő kérvénye segélyezés iránt.

50. A ternovai járás főszolgabirájának jelentése, melylyel Ternova község,

51. A silingyiai közjegyzői szövetkezetbeni községek, és

52. Aranyág községnek behajthatlan községi adóhátralékok leiratása tárgyában hozott határozatait bemutatja.

53. A borossebesi járás főszolgabirájának jelentése, melylyel Jószásbely községnek az urbéri perbeli költségek mikénti fedezése tárgyában hozott határozatát bemutatja.

54. A nagyhalmágyi járás főszolgabirájának jelentése, melylyel Kis-Halmágy községnek a Bed Ilie ellenében fenforgó községi adóhátralékok leiratása tárgyában hozott határozatát bemutatja.

55. A nagyhalmágyi járás főszolgabirájának jelentése, melylyel Buttyin községnek, behajthatlan számadási elmarasztalások leirása tárgyában hozott határozatát beterjeszti.

56. Az eleki járás főszolgabirójának jelentése a medgyes-bodzás-kétegyházai és kétegyháza-elek-ottlaka-sikló-székesudvari közlekedési utaknak a törvényhatósági uthálozatba való felvétele iránt.

57. A világosi járás főszolgabirójának jelentése, melylyel Uj- és O.-Szt.-Anna, s Uj- és O-Fazekasvarsánd községeknek a Zimándujfalu, Fazekasvarsándi utvonalnak a törvényhatósági utvonalba való felvétele iránti kérvényét bemutatja.

58. A borosjenői járás főszolgabirójának jelentése melylyel Repszeg községnek az ottani partvédmunkálatok költségeire szükségelt kölcsönvétel tárgyában hozott határozatát beterjeszti.

59. A pécskai járás főszolgabirójának jelentése, melylyel M.-Pécska, O-Pécska, Szemlak és Német-Pereg községeknek a pécskai kir. járásbiróság telekkönyvi hatósággal való felruházása érdekében a helység átalakitása és felszerelési költségeinek megajánlása tárgyában hozott határozatát bemutatja.

Aradon, 1888. évi szeptember 17-én.

Szathmáry Gyula,
főjegyző.

KÜLFÖLD.

Merénylet egy bolgár miniszter ellen. Ruscsukból jelentik szeptember 17-ikéről: Nacsevics miniszter ellen, ki reggeli 9 órakor érkezett ide, röviddel megérkezése után merényletet követtek el. Egy Kiszelov nevü ember revolverrel hat lövést tett reá, melyek közül három nem talált, a másik három azonban megtépte ruháit és több horzsolt sebet ejtett rajta. Csak egy seb komolyabb jellegü, melyet a miniszter a jobb mell felső részén kapott. A merénylő egy időben a bukaresti bolgár diplomacziai ügyvivőségnél volt alkalmazva, mint hivatalnok és Nacsevics annak idején sok jótéteménynyel halmozta el, később azonban elcsapta tunyasága s 3000 franc elsikkasztása miatt. Kiszelov néhány hónapig foglalkozás nélkül élt Bukarestben s adósságokba verve magát, más bolgár emigránsokkal együtt Oroszországba szökött, honnan csak két hét előtt tért vissza. Ma reggel 9 órakor Kiszelov azzal az igérettel jelentkezett Nacsevics miniszternél, hogy a sikkasztott pénzt visszafizeti s arra kérte a minisztert, engedje meg neki, hogy visszatérhessen Bulgáriába. A miniszter jól fogadta Kiszelovot és azt válaszolta neki, hogy mi sem gátolja visszatérését Bulgáriába.

Románia hadihajói a Dunán. Románia dunai flotillája jelentékenyen meg lesz erősitve. A Londonban, Havreban és New-Castelben megrendelt naszádok már készek s legközelebb elviszik Romániába. A hajók neve „Olt", »Bisztrica" és „Szeret" lesz, tartalmuk 100 tonna, s óránkint 13 fonálnyi utat tesznek meg. Ezenkivül több torpedó hajót is épitettek, melyek 37 milliméteres ismétlő löveggel is el vannak látva. A naszádokon kivül a Dunán is végez majd partvédelmi szolgálatot a New-Castleben épitett 1200 tonna tartalmu „Elisabeta" pánczélos fregatt, mely nagy kaliberü ágyukkal lesz felszerelve.

Legujabb posta.

— **Orosz hangulat rólunk.** Pétervárról jelentik, hogy Strossmayer megleczkéztetése ott a legnagyobb feltünést keltl, minthogy ezt bizonyitékul tekintik arra nézve, hogy Ausztria-Magyarország hivatalos körei ellenséges érzülettel viseltetnek Oroszország iránt. A lapok szembe állitják a „Norddeutsche Allg. Zeitung" Natália királyné ellen irott czikkét és a püspök megleczkéztetését és ezekből egyértelmüleg azt következtetik, hogy a szomszédállamok kormányai oroszellenes magatartásuak. Ausztria-Magyarország magatartásában a Peterburgskija Vjedomosti valami vigasztalót lát: a monarchia elárulja gyöngeségének tudatát.(?) Ilyen eseményeknek azonban Oroszország tulóvatos politikája az oka, mely tétlenséggé fajulva, a külföldön azon nézetet kelti, mintha Oroszország kész volna lemondani európai érdekei megóvásáról; az orosz diplomacziának erélytelensége idézte elő azt a megalázást, melyben Oroszország utóbbi időben részesült. A politikai helyzet erélyt kiván.

— **Bismarck menni készül?** Berlinben roppant feltünést kelt, hogy a „Norddeutsche Allgemeine Ztg." közli az „Independancze Belge" azon hirét, hogy Bismarck visszalépése aggkorára való tekintetből küszöbön van.

Egyes lapok azt hiszik, hogy a császár és Bismarck a felelős birodalmi miniszteriumok terve ügyében jutottak ellentétbe egymással. A császár kivánta a reformot, Bismarck pedig ellenezte. A további fejlemények elé feszülten néznek.

A »Post" azt irja, hogy Bismarck soha sem fog az emlitett alkotmányi reformba beleegyezni.

A „Nat. Ztg." szólva az „Independance Belge" czikkének a „Nordd. Allg. Ztg." által feltünő módon való közléséről, megjegyzi, hogy azt kell hinni, mintha azon a helyen, hol ama félhivatalos kijelentéseket sugalmazták, óhajtanák, hogy az olyan törekvések, minő az Independancze belge-é is nyilvánosan megleczkéztessenek Azon valóban nagy különbség, mely az öreg Moltke és Bismarck közt s különösen kettőjük feladata közt fennáll, minden analogiat kizár. A császár és kanczellárja közti véleménykülönbségekről eddig mitsem tudni, ellenben tény, hogy rendkivüli bizalmi nyilatkozatok történtek a mostani császár részéről, mikor még trónörökös volt, Bismarck herczeg irányában.

NAPTÁR.

Szeptember 19. Szerda. Romai katholikus naptár: Viktorin. Protest. naptár: Herkules Görög-orosz naptár: (augusztus 7.) Szózon. Nap kél 5 óra 44 perczkor, nyugszik 6 óra 3 perczkor.

Szeptember 19. Hadkötelesek felülvizsgálata Aradon, Temesváron és Fehértemplomon.

Szeptember 24 Aradmegye őszi évnegyedes közgyülése d. e. 9 órakor.

— „A Kölcsey könyvtár" kedden és szombaton délután 3—4 és pénteken délelőtt 11—12 óra közt használható.

Az

„ARADI KÖZLÖNY"

(Megjelen mindennap.)

Előfizetési feltételei.

Helyben házhoz hordva:

Egy évre	12 —	kr
Fél évre	6 —	„
Negyed évre	3 —	„
Egy hóra	1 —	„

Vidékre szétküldve:

Egyévre	14 frt	kr
Fél évre	7 „	— „
Negyed évre	3 „	50 „
Egy hóra	1 „	20 „

Felkérjük lapunk azon előfizetőit, kiknek előfizetése augusztus végén lejárt, hogy az előfizetést mielőbb megtenni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.

Az „Aradi Közlöny"
kiadóhivatala.

HIREK.

ARAD ÉS VIDÉKE.

— **A Doda-sajtóperről** a „Nemzet" a következőket irja:

Doda Trajánt ma érte utól a törvény sujtoló keze. Ugyanis az aradi esküdtszék Dodát, ennek a karánsebesi választókhoz intézett levele által elkövetett izgatásban egyhangulag „vétkesnek" nyilvánitván, a törvényalkalmazó biróság őt két évi fogházra és 1000 forint birságra itélte. Doda „betegsége" miatt egy izben már elhalasztatott a tárgyalás; hanem **Doda ma sem jelent meg,** ujra „betegség"-gel mentegetve távollétét. Az esküdtszék tehát a vádlott Doda távollétében hozta meg az itéletet, mely a többszörösen és vakmerőn megsértett jogrendnek kiszolgáltatja az elégtételt. Szükséges, de igazságos is volt igy sujtani az izgatót, kinek tettei már állásánál fogva is kétszeres beszámitás alá esnek. Azt a spektakulumot, hogy békés alkotmányos időben a karánsebesi kerület ismételten maradt képviselet nélkül a magyar parlamentben, Doda idézte fel. — És milyen beadványokkal nem átallott a Ház elé járulni a renitens dakoromanizmus! Aztán Doda Traján ur még azzal sem érte be, hanem választóihoz oly bujtogató izgató nyilt levelet intézett, melyet a törvény abszolute nem hagyhatott megtorlatlanul. Felemlitjük még itt, hogy Doda is olyan formán beszél hivatalos beadványában, mint Strossmayer beszélt; ő is azzal mentegetőzik, hogy neki is „tiszta a lelkiismerete." De ennek daczára mindent **elkövetett hazája s a polgárok békés együttélése ellen.**

— **Arad város közigazgatási bizottsága** tegnap délután 3 órakor tartotta rendes havi ülését Fábián László főispán elnöklete alatt, jelen voltak: Salacz Gyula polgármester, Institoris Kálmán főjegyző, Parecz István tanácsnok, Darányi János dr, Schuszter Illés dr, Varjassy Árpád kir. tanfelügyelő, Embey Iván adófelügyelői helyettes, Stiepl Károly kir. alügyész, Petrovics Arzén, Marschall Lajos dr, Péterffy Antal, Grünwald Ferencz, Perger János dr, Schöpkesz Ede dr. — Elnöklő főispán a megjelent bizottsági tagok üdvözlésével az ülést megnyitván, olvastattak a szakelőadói jelentések. A polgármesteri, főorvosi és kir. ügyészi jelentéseket már volt alkalmunk közölni. Az adófelügyelői jelentésből felemlitjük, hogy a mult hó folyamán egyenes adóban 72.700 forint, hadmentességi dijban 120 forint folyt be. A mult év hasonló szakához képest az állami adónál 4200 frttal, a hadmentességi dijnál 94 frttal kedvezőbb az eredmény. — A kir. főmérnöknek és tanfelügyelőnek fontosabb jelenteni valója nem volt. A folyóügyek közül Varjassy Árpád kir. tanfelügyelő előterjesztését emlitjük fel, melynek alapján Hofbaner Olga és Drescher Gizella tanitónőknek egy próbaévre történt megválasztása jóváhagyatott. Több kisebb jelentőségü ügy elintézése után az ülés véget ért.

— **Tanitók gyülése.** Az arad-vidéki tanitó-egylet XIX. nagygyülésének zárt ülése tegnap délelőtt folyt le a polgáriiskola disztermében. A zárt ülést megelőzőleg a tegnapi diszülésen még be nem fejezett azon vitatétel folytatása tüzetett napirendre, mely „A nyilvános zárvizsgálatokról" szól Előadó Szilágyi György s hozzá szóló Csik János után Varjassy Árpád kir. tanfelügyelő az egész tételre kiterjeszkedő taglalásba bocsátkozott s hatalmas érvelés után a közgyülés viharos tetszészaja mellett azon inditványt tette: miszerint a közoktatásügyi miniszteriumhoz emlékirat intéztessék a zárvizsgálat szabályzatai javitása ügyében s (a tanfelügyelő inditványa) azon esetben ha a tanitó oktatási eredménytelensége folytán el'ene fegyelmi vizsgálat szorgalmaztatnék valamely község részéről, e fegyelmi vizsgálat elrendelése előtt, mindig az illető vidék tanitó-egylete által kiküldött szakértő bizottság, hallgattassék meg. (Elfogadtatik! Eljenzés.) Ezután következett a zárt ülés Az adminisztrátiv ügyek lebonyolitása után, az évi költségvetés tárgyaltatott, mely szerint a jövő 1888—9. tanév kiadásai 520 frtban szavaztattak meg. Évkönyv kibocsátásra 120 frt. A tisztujitás impozánsul folyt le, a mennyiben általános éljenzéssel fejeztetett ki a tisztikar iránti köszönet, valamint a régi tisztikar, egyhangulag való ujabb megválasztása. Tiszteletbeli tagul választatván meg Millig József aradvárosi h. iskola felügyelő, nehány apróbb ügy letárgyalása után a XIX. nagygyülés ünnepélyesen berekesztetett.

— **Az október hatodiki ünnepélyt** rendező bizottság tegnap este értekezletet tartott, melyen Keresztes Gyula inditványa folytán elhatározták, hogy az elaggott, nyomorral küzdő 1848-49 ki honvédek javára a gyásznap évfordulóján a szinházban jótékony czélu előadást rendeznek s az előadásban való közremüködésre a nemes, jótékony czélra való hivatkozással felkérik Márkus Emiliát és Mihályffi Károlyt, a nemzeti szinház kitünő tagjait. Az előadás rendezésével, illetőleg Mosonyi Károly szinigazgatóval való megegyezésre és Márkus Emilia és Mihályffy Károly felkérésére egy szükebb körü bizottság bizatott meg. E bizottság tagjai: Barabás Béla dr. elnöklete alatt Keresztes Gy. dr. Priegl István dr, Dániel Endre, Kovács Vincze és Verner László. Ezen bizottság feladata lesz Beniczky államtitkár, a nemzeti szinház kormánybiztosa és Paulay igazgatónál kérvényezni, miszerint engedjék meg Márkus Emiliának és Mihályfinak, hogy a jótékony czélu előadásra Aradra lerándulhassanak. Reméljük, hogy fáradságukat siker fogja koronázni és az előadás jövedelméből jelentékeny összeg fog jutni a jótékony czélra. — Az ünnepély programmját következőkép állapitotta meg a bizottság: 10 órakor gyászisteni tisztelet a minoriták templomában. Innen testületi kivonulás a kivégeztetési helyhez, hol a dalárda énekel egy alkalmi dalt, ezután Lukácsy Miklós, a honvédegylet elnöke nyitja meg az ünnepélyt, mire az esetleg érkező vendégek szónoka tart beszédet, Priegl István dr, mint az ifjuság szónoka mondja el ezután emlékbeszédét és a dalárda éneke zárja be az ünnepélyt. Délben bankette lesz, mely alkalommal az öreg honvédek meg fognak vendégeltetni. Este diszelőadás a szinházban. A tüzoltóegylet fel fog kéretni, hogy az ünnepélyre bocsássa rendelkezésre zenekarát.

— A **Szentháromság-szobornak** a régi szobor anyagának felhasználása mellett a Ferencztéren leendő felállitására pályázatot hirdet a szobor épitő bizottság. A pályázatok részletes tervvel és költségvetéssel november 1-ig a polgármesterhez nyujtandók be, hol a pályázni kivánók a kellő felvilágositást megkaphatják. A szoborbizottság a régi szobor felállitása tekintetében — mint már emlitettük — csak az után fog határozni, ha tudva lesznek az ezzel járó költségek s ezért hirdettetik meg a pályázat.

— **Népesedési mozgalom.** Aradon a mult hét folyamán született 20 gyermek, az arány 26.6, meghalt 22 egyén, arány 29.3 pro mille.

— **Jótékonyság.** Neuman Dániel és neje néh. Margit leányuk emlékére már régebben egy alapitványt tettek, melynek kamatai aradi szegény, tisztességes leányok segélyezésére forditattik. A folyó évi kamatokat 50 frtban Baliczki Margit aradi leány kapta meg.

— **A katonaság köréből.** Nehány nap óta folyamatban van a három évet kitöltött katonák szabadságolása. Arad utczáin nehány nap óta láthatók az uj rezervisták csoportjai, a mint néhány altiszt vezetése mellett kivonulnak a kaszárnyákból a pályaudvarokhoz. Kiszolgálták a három évet és hazatérhetnek az édes otthonba, a hol epedve várják őket szülök, testvérek, szeretők. Nehány nap mulva felváltják őket az ujonczok. A katonai ügyosztály már megkezdte a meghivók kézbesitését és a kihez elhozzák azt a kis czédulát, az már kezdheti a bucsuzást, viszik nemsokára a kaszárnyába. Ki büszke öntudattal lesi a pillanatot, mikor belébujhat a zsinóros mundurba, ki meg szepeg tőle. A jövendőbeli „bundások" már most is rettegve nézik a kifent bajuszu frajterosokat és káplárokat, a kikről azt hiszik, hogy már fenik fogukat az uj áldozatokra. Bizony keserves dolog is lesz megtanulni azt a hosszu reglamát, a sok fura fegyverfogást, a laufsrittolást. A közös hadsereghez besorozott ujonczok október 1-én kötelesek bevonulni.

— **Esküvő.** Gömöry Gyula aradi vendéglős tegnap délután vezette oltárhoz az aradi minoriták templomában szép menyasszonyát Novotny Laura kisasszonyt, Novotny Lajos derék polgártársunk kedves leányát. Felhőtlen boldogság kisérje házas frigyüket!

— **Nagy rémületbe** ejtette a hosszu nap előestéjén a b.-csabai izr. imaházban egybegyült hitsorsosokat azon eset, hogy egy ottani földbirtokos neje imádkozás közben közel ért egy gyertyához s kalapja lobot vetett, söt a hölgy ruhája is égni kezdett. Ha a körülállóknak nem sikerül azonnal szerencsésen elfojtani a tüzet, a zsufolásig megtelt templomban nagy szerencsétlenség történhetett volna.

— **Uj törvényszéki elnök.** A gyulafehérvári kir. törv.-székhez elnökké Zsakó István ottani törvényszéki biró neveztetett ki.

— Az aradi közuti vaspályán f. szeptember 1-től 15-ig szállittatott [illegible] személy, bevétel az után 1879 frt 50 kr.; teher szállittatott 1,976.890 kgr. ez után bevétel: 1012 frt 81 kr. 1888. január 1-től szeptember 15-ig az összes bevétel 38702 frt 18 kr.

—. **Hymen.** Kaufmann Lajos mezőberényi birtokos, f. hó 30-án esküszik örök hüséget kedves és szép menyasszonya Baih Hermina urhölgynek. Az esküvő a menyasszony szülőinek pestmegyei birtokán fog megtartatni.

— **Tánczvigalom Uj-Szt.-Annán.** Igen szépen sikerült, kedélyes tánczmulatság tartatott, vasárnap este — mint lapunknak irják — Uj-Szt.-Annán. A mulatságon, mely a legvidámabb kedélyhangulatban csak a hajnali órákban ért véget, a vidék is tekintélyes számmal volt képviselve. Látogatottságát illusztrálja azon körülmény, hogy a négyeseket több mint negyven pár tánczolta.

— **Összeégett család.** Uj-Szt.-Annáról nagy szerencsétlenségről irnak, mely ott történt a napokban. Revelák Ádám kalapos mester családjával, nejével és öt gyermekével vacsora után az asztalnál ült és a kalendáriumot nézegette. Véletlenül felrobbant a petroleumlámpa s a szétfreccsent égő folyadéktól egy pillanat alatt tüzet fogott az asztalnál ülők ruhája, kik iszonyu fájdalmak közt csak a szomszédok segélyével voltak képesek az égő ruhákat magukról letépni. Valamennyien jelentékeny égési sebeket szenvedtek; különösen az asszony állapota aggasztó.

— **Az aradi honvédegylet választmánya** f. évi szeptember 19-én szerdán este 6 órakor a városháza I. emeleti kis termében rendes választmányi ülést tart, melyre annak tagjai tisztelettel meghivatnak. Az elnökség.

— **Terjed a filloxera.** Krassó-Szörény-vármegye Csorda és Kakova községeinek szőlőiben a filloxera jelenléte megállapittatván, a nevezett községek határa, a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter rendeletével zár alá helyeztetett és a fehértemplomi zárlati csoporthoz csatoltatott.

KÖZGAZDASÁG.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Megnyitása a közvetlen vasuti összeköttetésnek** l/m **Bruckon át Bécs-Budapest-Konstantinápoly illetve Salonichi között és közvetlen kocsik közlekedtetése** l/m **Bruckon át Bécs-Budapest-Konstantinápoly között.** A m. k. államvasutak igazgatósága értesiti a t. cz. közönséget, hogy a közvetlen Konstantinápolyba, illetve Salonichibe l/m Bruckon át közlekedő vonat Bécsből 8 órakor délelőtt. Budapestről pedig 2 óra 40 perczkor délután indul és Belgrádba este 10 óra 10 perczkor, Salonichibe másnap este 9 óra 35. perczkor, Szófiába délután 12 óra 3 perczkor és Konstantinápolyba harmadnap reggel 8 óra 15 perczkor érkezik meg. Az összes menet idő Bécsből Konstantinápolyig tehát 48 óra és Szalonichiig 37 órát teszen. Konstantinápolyból indul a vonat 8 óra 15 perczkor este, Szófiából 4 óra 45 perczkor délután, Szófiából 6 órakor reggel, Belgrádból 5 óra 35 perczkor reggel, Budapestre érkezik délután 1 óra 24 perczkor és Bécsbe 7 óra 15 perczkor este; a menet idő tehát Konstantinápolyból 47 óra, Salonichiből pedig 37 óra. A bécs-budapest-konstantinápolyi vonatnál, de csakis l/m Bruckon át — mindkét irányban — egy minden kényelemmel ellátott közvetlen I—II. oszt. személykocsi van forgalomban, mely „Bécs-Bpest-Belgrád-Nis-Szófia Konstantinápoly" feliratot visel és első sorban a közvetlen utasok használatára van rendelve. Közvetlen menetjegyek Budapestről Szófiába, Konstantinápolyba és Salonichibe már most, Bécsből pedig szeptember hó végével adatnak ki s azok árai a következők: Budapestről Belgrádba I. oszt. 48.30 francs, II. oszt. 34.10 francs. Budapestről Szófiába I. oszt. 105·5 francs, II. oszt. 76·65 francs. Budapestről Konstanstinápolyba I. oszt. 196·75 francs, II. oszt. 145·45 francs, Budapestről Szalonichibe I. oszt. 145·80 francs, II. oszt. 107·25 francs. Bécsből Belgrádba I. oszt. 79·80 francs, II. oszt. 56·40 francs. Bécsből Szófiába I. oszt. 136·55 francs, II. oszt. 98·95 francs. Bécsből Konstantinápolyba I. oszt. 228·25 francs. II. osztály 167·75 francs Bécsből Szalonichibe I. oszt. 177·30 francs, II. oszt. 129·50 francs. A menetjegyek Budapesten a magy. kir. államvasutak személypályaudvarán és a menetjegy irodában (Hotel Hungaria), — Bécsben az osztr. magyar államvasuttársaság pályaudvarán és a m. kir. államvasutak menetjegyirodájában (Kärntnerring, Grand Hotel) szolgáltatnak ki Ezeken a helyeken a keleti forgalom ügyében minden esetleg szükséges felvilágositás is megadatik. Habár a közvetlen kocsik és vonatok csakis l/m Bruckon át közlekednek a menetjegyek nemcsak ezen irányon át, de Marcheggen át is érvényesek. A marcheggi irány használata esetén azonban az utasoknak Budapesten az osztr. magyar államvasuttársaság pályaudvarából a magyar kir. államvasutak pályaudvarára vagy viszont való átszállitásukról podgyászukat illetőleg is, mely ez esetben Bpestig vétetik fel — saját költségükön kell gondoskodniok. Budapest, 1888. szeptember hó 17-én. Az igazgatóság.

— **A m. kir. államvasutak** állomásain elszállitás végett feladott áruk hiánya avagy sérülése nemkülönben késedelmes elszállitásából eredt károk megtéritését czélzó beadványok elintézésére nevezett vasutak Budapesten, Kolozsvártt, Aradon, Szegeden és Zágrábban székelő üzletvezetőségei és fiumei forgalmi főnöksége hivatvák. Habár erről az érdekelt szállitó közönség ezen uton már több izben értesitést nyert, mégis sürün fordulnak elő esetek, hogy ily természetü felszólamlásokat tartalmazó beadványok közvetlenül a központi igazgatósághoz czimeztetnek és küldetnek, melyek azután érdemleges letárgyalás végett az illetékes üzletvezetőségeknek vagy nevezett forgalmi főnökségnek adatván ki, ebből az elintézés körül jelentékeny késedelem áll be és a hivatalos eljárásban is munka szaporitás okoztatik. Ismételve figyelmeztetik tehát a szállitó közönség, hogy szóban levő beadványait saját érdekében is közvetlenül a n[illegible] illetékes helyekre juttassa. Budapest, 1888. szept. 15-én. Az igazgatóság.

— **A magyar gazdák hadsereg állátási szövetkezete** vasárnap délelőtt 10 órakor tartotta alakuló ülését a Köztelken Desewffy Aurél gróf elnöklete alatt. Az alakuló ülésen mintegy ötvenen jelentek meg a fővárosból és vidékről. Az elnöklő gróf megnyitó szavai után, a melyekkel nagyjában körvonalazta az alakitandó szövetkezet czélját, a jelenvoltak hozzáláttak a kinyomatott alapszabálytervezet részletes megvitatásához. Az alakuló ülés jegyzőjéül Baranyay Istvánt választották meg. Felolvastatott a már eddig jelentkezett 65 tagnak teljes névsora és a szállitásra bejelentett rozs és zab mennyiség. Az alapszabálytervezetet pontonkint vették tárgyalás alá és az érdeklettek hozzászóllása után több rendbeli módositást tettek rajta. Az elfogadott szövegezés szerint a szövetkezet czélja a következő: A magyar gazdák szövetkezetet alakitanak oly czélból, hogy a cs. és kir. közös hadseregnek, nemkülönben a m kir. honvédségnek a mezőgazdaság, vagy mezőgazdasági ipar által előállitott szükségletei a lehető legnagyobb mérvben, egyenesen a termelők által fedeztessenek. A szövetkezet főszékhelye Budapest, azonkivül az ország különböző részeiben a szökséghez képest fiókokat állit fel. A szövetkezet 10 évre alakul. Egy tag évi dija 10 forint. A szövetkezet tagjai lehetnek oly önjogu és polgári jogaik élvezetében levő mezei gazdák, földbirtokosok, gazdálkodók, bérlők és gazdakörök, az országos gazdasági egyesület tagjai. Minden tagnak joga van a szövetkezet által vállalkozásra határozott szállitásokban saját termésével a szükséglet és jelentkezés arányában résztvenni. A szövetkezet tagjai kötelezik magukat mindazon katonai kincstári szállitásban, a melyeknek anyagát a szövetket közvetiti, a szövetkezet elkerülésével részt nem venni. — az e szabály ellen vétők kizárással, esetleg az igazgatóság által meghatározott 500—5000 frtig terjedhető pénzbirsággal sujtatnak. Feloszlás esetében az esetleg fenmaradó tartalékalap az orsz. gazdasági egyesület kezelése alá bocsáttatik. Az alapszabálytervezet letárgyalása után a Balogh Imre elnöklete alatt álló kijelölő bizottság javaslata alapján a szövetkezet tisztikarát következőleg alakitották meg: Elnök: Andrássy Aladár gr., alelnökök: Desewffy Aurél gr. és Orbódy Lajos. Az igazgatóság tagjai: Adler Henrik, Barcza Károly, Beniczky Gábor, Cséry Lajos, Forster Géza, Reinprecht Antal és Szécheny Géza gr. A felügyelő-bizottság tagjai: Szécheny Imre gr., Reisz Henrik, Brüll Mór, Schlauch Nándor és Baranyay István. Az igazgatóság érintkezésbe fog lépni a katonai hatósággal, hogy a szövetkezet már az idei októberi szállitásban, tehát az alapszabályok jóváhagyása előtt, részt vehessen.

— Szesz-üzlet. —
(Szeptember 18.)

(B.) Szesz. Készáru nagyban 55—25, 55—50 kicsinyben 56 hordó nélkül per 100 liter %. beleértve 35 frt fogyasztási adót.

— Budapesti gabnatőzsde. —
(Szeptember 18.)

Szilárd irányzat mellett teljes árak. Forgalom 18000 mm, Buza tavaszra 8.43—44, őszre buza 7.62—63, zab őszre 5.70—72, zab tavaszi 5.13—14. Tengeri julius-augusztusra 5.46—47. 1889-re 5.24—26. Repcze 14.35—14.50.

Hivatalos árfolyam

a budapesti áru- és érték tőzsdén 1888. évi szeptember hó 19-én.

Magyar aranyjáradék 4. sz.	100.15
magyar papirjáradék 5,	90 10
magyar vasuti kölcsön	146 50
magyar keleti vasuti államkötvény 1 kib.	98.—
magyar keleti vasuti államkötvény 2. kib.	—.—
magyar keleti vasuti államkötvény 3. kib.	113.—
magyar földtehermentési kötvény	104.50
Erdélyi földterhementesitési kötvény	104.50
magyar földtehermentesitési kötv. sáradék	104.—
Temes-bánáti földtehermentési kötvény	104.—
Temes-bánáti földterhementési kötv. zár.	104.50
Magyar szőlődézsmaváltsági kötvény	100.—
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	130.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	124.50
Osztrák járadék papirban	81 25
Osztrák járadék ezüstben	82.75
Osztrák járadék aranyban	110.50
Osztrák hitelintézeti részvény	139.50
1860-iki osztrák államsorsjegy	878.—
Osztrák-magyar bankrészvény	806.50
Magyar hitelbankrészvény	314.10
Cs. és ki. arany	5.75
20 frankos arany (Napoleond'or)	96.45
Német birdalmi márka	9.55
London	122.—
20 markos arany	11 92

Közlekedés.

A vonat

	ind. Aradról		érk. Aradra	
Csabai vegyesvonat	regg.	6.20	este	7.—
Budapesti személyvonat	d. u.	12.31	regg.	5 45
„ „	este	9.17	d. u.	4.10
Erdélyi vegyesvonat	d. u.	4.30	d. e.	8.42
„ vegyesvonat Radna-Lippáig	d. u.	2.17	d. e.	7.38
„ személyvonat	regg.	6.—	d. e.	11.59
Temesvári vegyesvonat	regg.	6.05	d. e.	9.27
„ „	d. u.	5.48	éste	8.14
Borossebesi vonat	regg.	6.30	regg.	8.36
„ „	d. u.	4.40	este	6 07
Szegedi gyorsvonat	regg.	7.—	regg.	8.14
„ személyvonat	regg.	4.40	este	8.50
„ „	d. u.	3.17	d. u.	7.50

Felelős szerkesztő:
FUNDY ÁRPAD.

BUDAPESTI TŐZSDE.

Szeptember 17-én.

	Pénz		Áru	
M. kir. aranyj. adóment. 4% . .	100	50	100	80
„ „ papirjáradék adóment. 5%	90	90	91	20
M. vasuti köl. 120 frt o. é. (300 fe.) 5%	146	50	147	50
M. v. köl. 120 frt egyes dbkban	146	50	147	50
M. 1869 kel. v. á. kötv. (els.) adóment. 5%	97	50	98	—
M. 1873. kei. ár. v. szb. (els.) adóment. 5%	114	50	115	50
M. 1876. kel. aranyban (els.) adóment. 5%	120	—	130	—
M. kir. nyeremény-kölcsön 100 frt	120	50	130	
„ „ „ 50 frt drbja	126	—	136	50
Tiszai és szegedi kölcsön 4% . .	126	—	126	50
M. k. földtm. kötvények 5% . .	104	50	105	50
„ „ „ „ 1867. zárad. 5%	104	—	105	—
M. k. földtm. kötvények temesi 5%	104	—	105	—
„ „ „ „ 1867. zárad. 5%				—
M. k. földtm, kötvények horváthorsz. 5%	104	—	—	—
M. k. földtm. kötvények erdélyi 5%	104	50	105	—
„ „ „ erdélyi jelz. urb. vk. (100 frt 5%	98	50	99	50
Szőllődézsmavált. kötv. (100 frt) 5%	100	—	100	50
Pest. vár. kölcsöne 1870. évből 6%	159	50	107	—
„ „ „ 1871. évből 6%	107	—	109	—
Budapest főv, 1880. kölcsöne 6%	100	75	101	50
Budapesti bankegyes. részvényt.	100	—	100	50
Magy, ált. hitelbank	281	—	281	50
Magy. jelz. hitel. II. kib. in. elismv.	—	—	—	—
Magy. kesz. s pénzváltóbank . .	89	25	89	60

	Pénz		Áru	
Magy. orsz. bank részvény-társaság	—	—	—	—
Osztrák hitelintézet	311	—	311	20
Osztr.-magyar bank	878	—	880	—
I. magyar iparbank	153	—	154	—
Pesti magy. keresk. bank . . .	712	—	715	—
Bécsi bizt. társulat	199	—	203	—
Bécsi élet- s jár. bizt. társ. . .	210	—	215	—
Első magy. általános bizt. társ. .	3050	—	3075	—
Foncière pesti bizt. társ. . . .	70	25	71	—
Magyar-franczia bizt. társ. . . .	175	—	180	—
Pannonia visszb. társ.	975	—	986	—
Concordia malom	525	—	528	—
Első budapesti malom	1030	—	1040	—
Erzsébet malom	242	—	244	—
Hengermalom	525	—	530	—
Lutza malom	252	—	255	—
Molnárok és sütők malma . .	353	—	35u	—
Pannonia malom	755	—	760	—
Viktoria malom	130	—	132	—
„Adria“ m. tengeri hajóz. részv. t.	—	—	—	—
Alföld-fiumei vasut 5%	175	50	176	50
Bátaszék domb.-zákány vasut 5%	—	—	—	—
Déli vasut 5%	—	—	—	—
Eszakkeleti vasut 5%	154	50	155	50
Erdélyi vasut 5%	172	50	173	50
Győr-sopron-ebenfurti vasut 5% .	—	—	—	—
Kassa-oderbergi vasut 4% . . .	142	—	143	—
Magyar galiczlai vasut 3% . . .	160	50	161	60
M, ny. v. (sz.-győr-gráczi vasut 5%	157	60	158	—
Osztrák államvasut 5%	232	50	233	—
Pécs-Barcsi vasut 5%	—	—	—	—
Tisza-vidéki vasut 5%	—	—	—	—
Osztr dunagőzhajózási társ. 5%	—	—	—	—

	Pénz		Áru	
Pesti kozuti vaspálya	383	—	384	—
Pesti köznti vasp. élvezet-jegyek	110	—	215	—
Budepesti III. ker, takarakp. . .	108	—	110	—
Országos központi	452	—	457	—
Pesti hazai első	7325	—	7525	—
Egyesült Budapest fővárosi takp,	452	—	455	—
Magyar ált, takarékp, részvény .	88	—	89	—
Alagut	145	—	147	—
Általános waggon kölcs. társaság	69	—	72	—
„Franklin“-társulat	198	—	200	—
Ganz és társa vasön, és gépgyár	826	—	830	—
Geschwindt-féle szeszgyár . . .	330	—	332	—
Gyapjum, és biz, I. magyar . .	246	—	250	—
Keresk, épülete	675	—	—	—
Könyvnyomda „Athaeneum“ . .	444	—	448	—
„ Pesti	1070	—	1100	—
Kőszénb és téglagy, (Drasche) .	221	—	222	—
Nemzetközi waggon-kölcsön-részvénytársaság	59	—	224 60	—
Pesti épitő-társaság	—	—	—	—
Rimamurány-salgótarj, vasutrvtrs,	100	—	101	—
Salgótarjáni kőszénb, ...	171	—	172	—
Schlick-féle vasö, és gépgyár .	152	—	154	—
Schlick-féle vasö, és gépgy. II, kib	—	—	—	—
Serfőzde első magyar	810	—	820	—
ertéshizlaló	270	—	274	—
ósknti kőbánya	—	—	—	—
Spodium- és csontlisztgyár . .	110	—	120	—
Szálloda-részvénytársaság . .	104	—	106	—
Tégla- és mészégető ujlaki . . .	149	—	150	—
Török dohányrészvény	—	—	—	—
Gőz églagyár kőbányai szelv, nélk,	25	—	255	—
M, jelz.-bank ny. kölcsönkötv, 4 sz,	102	—	105	50

Záloglevelek.	Pénz		Áru	
M. földhitelint. papirérték 5%	102	—	103	—
„ „ „ 4%	101	—	101	50
„ „ „ 4%	99	50	97	—
„ „ arany v. ezüst 5%	127	—	129	—
„ jelzálogbank 5%	102	50	103	—
„ „ 5%	101	50	102	25
Kisbirt. orsz. földh.-int . 5%	101	50	102	—
Osztr.-magyar bank o. é. . 5%	101	75	102	30
„ „ „ „ „ 4%	99	90	100	60
„ „ „ „ „ 4%	99	90	100	60
Pesti keresk. bank 6%	102	—	103	—
„ „ „ 5%	101	—	101	50
„ „ „ 5%	101	—	101	50
Albina tak. és hitelint. . . 6%	101	—	102	—
Elsőbbségek.				
Budapesti lánczhid 5%	104	—	105	50
Loyd- és tőzsde-épület . . 6%	99	50	—	—
M. sz. k. orsz. vörös-kereszt sorsj.	—	—	—	—
Osztrák vörös-kereszt-egylet . .	17	50	18	—
Pénznemek.				
Cs.-kir. arany (vert)	5	73	5	78
Cs.-kir. arany (kör)	5	66	5	71
Osztrák magyar 8 frtos arany .	9	62	9	65
20 frankos arany	9	62	9	66
Osztrák és magyar ezüst . . .	—	—	—	—
Német. birod. bankj. vagy ezekkel egyenért. bankj. (100 márkáért)	59	90	62	50
Ném.bankp.100 ném. bir. márkáért	59	65	62	20
Amsterdam 100 hollandi frtért .	101	20	102	50
Páris 100 frankért	50	10	50	25
Svájczi pénzpiaczok 100 frankért	50	—	50	10
London 10 font sterlingért . . .	125	10	125	40

Árverési hirdetményi kivonat.

A kisjenői kir. járásbiróság mint tkvi hatóság közhirré teszi, miszerint a magy. kir. kincstár végrehajtatónak *Mészáros Gyula és társai* végrehajtást szenvedő elleni 46 frt 92 kr. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a kisjenői kir. jbiróság területén levő Arad megyében fekvő az otlakai 31. sz. tjkvben A. I. 7. a. felvett beltelkes házra az árverést 385 frtban ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1888. *évi october hó 6-ik* napján délután fél 4 órakor Otlaka községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 38 frt 50 krajczárt készpénzben, vagy az 1881. LX. törvényczikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881 évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügy miniszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánompénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Kisjenőn, 1888. évi julius hó 21-iknapján.

A kisjenői kir. jbiróság mint tlkhatóság.

2656.887. 527 1—1

Árverési hirdetményi kivonat.

A borosjenői kir. járásbiróság mint tkkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy a m, kir. kincstár végrehajtatónak *Künstler Nina*, zombori lakos végrehajtást szenvedők elleni 80 frt 71 kr. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a borosjenői kir. jbiróság területén fekvő B.-Jenő községi 574. számu tjkvben A. + 1. alatt Künstler Nina tulajdonaként felvett szőllőből álló ingatlanság 1216 frtban megállapitott kikiáltási árban az *1888. évi november hó 26 ik napján délelőtt 9 órakor* ezen kir. jbiróságnál a megtartandó nyilvanos árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-at vagyis 121 frt 60 krt készpénben, vagy az 1881. LX. törvényczikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy, az 1881 LX. t.-cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Borosjenőn, 1888. évi február hó 13-ikán.

A borosjenői kir. járásbiróság, mint tlkvi hatóság.

1515 1888. tlkvi sz. 525 1—1

Árverési hirdetményi kivonat.

A borosjenői kir. járásbirós mint tlkv hatóság közhirré teszi, hogy a m. kir. kincstár végrehajtónak Sztán Ámbrosie és Sztán Medre végrehajtást szenvedők elleni 201 frt 57 kr. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. tszék (a borosjenői kir járásbiróság) területén levő Agris községben fekvő az ágrisi 352. és 205. sz. tjkvben Sztán Abrosie és Sztán Medre nevén felvett ingatlanokra az árrést 1024 frtban ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelöltingatlan az **1888. évi szeptember hó 24-ik napján d. e. 9 órakor** Agris községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási árverés alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át 102 frt 40 krtkészpénzben vagy az 1881.LX.t-cz 42 §-ában jelzett árfolyammal számitott és 1881 évi november hó 1 én 3333. szám a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a ki küldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170 §-a értelmében a bánapénznek a biróságnál előleges elhelyezésér kiállitott szabályszerü elismervényt átszol gáltatni.

Kelt Borosjenön, 1888. évi julius hó 20-án.

A borosjenői kir. járásbiróság mint tlkv. hatóság

300 hektoliter

vörös és fehér bor

paulisi több évbeli termés, valamint 60 db nagy boroshordó és végre

egy szőllő

költözködés miatt **jutányos áron eladó.**

Bővebb felvilágositást nyujt

Weisz Salamon,

szőllő-tulajdonos Paulison.

Az 1885. évi országoskiállitáson nagy éremmel kitüntettetett: Verseny és kivitel képességért, nagyban termelés és fontos javitásért

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertára

és müvészies laboratoriuma

ARAD,

Szab. -tér 1-ső szám alatt

A PO-HO

Chinából hozzánk származó gyógyszer rövid idő alatt Európaszerte híressé lett s orvosi körökben is feltünést keltett azon hatalmas erejénél fogva, melylyel az eddigi gyógymódokkal a legtöbb esetben daczoló betegségek, mint migrain vagy féloldalu fejfájás ideges fogfájás, fejzsába sőt még a gyomorsába és egyéb idegbajok is — vele gyorsan és kiváló sikerrel gyógyithatók.

Használati utasitás: Ujhegygyel 1—2 cseppet kell dörzsölni a szerént, a mint az ideges fájdalom itt vagy otf mutatkozik erősebben, a homlokon vagy halántékon migrain esetében; az arczcsonton arczzsábánál; fejtetőn vagy torkon egyéb fejfájásnál; az állkapczán ideges fogfájás esetében, a gyomor tájon gyomorzsábánál, vagy hystericus hányingernél.

A Po-ho különben is igen illó essentia lévén a bekent helyeken az elillanást gyenge legyezgetés által elősegithetjük, mi a hatást fokozza. Mivel elillanása közben a szemet könnyezésre ingerli, czélszerü azt ilyenkor behunyni.

A legkomolyabb bécsi orvosi szaklap a „Wiener medizinische Wochenschrift“ a Po-ho felől következőleg nyilatkozik:

„A Po-ho itt orvosi, valamint a közönség körében valóságos feltünést okoz. Hatása migrain, fejfájás és neuralgia esetében valóban meglepő, 1—2 csep a fájdalmas helyre bedörzsölve elegendő a fájdalom azonnali csillapitására. Ezen gyógyszer sokszoros tapasztalás után a legm elegebben ajánlható.“

Ára egyes üvegnek 85 kajczár.

Kapható Aradon:

Rozsnyay Mátyás,

gyógyszertárában

Szabadság-tér 1-ső szám alatt.

1519 888. tkv. 526 1—1

Árverési hirdetményi kivonat.

A borosjenői kir. járásbiróság mint tlkv. hatóság közhirré teszi, hogy a m. kir. kincstár végrehajtatónak, Triff Adám, Pavel és Nikolae ugy és mint néhai Trippa Todor jogutódai borosjenői lakos végrehajtást szenvedő elleni 339 frt 42 kr. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte, minek folytán borosjenői kir. jbiróság kerületében fekvő s a borosjenői községi 480 sz. tjkvben A. I. 1. 2. 4. 5. alatt felvett ingatlanság 1503. frtban megállapitott kikiáltási árban az *1888. évi november hó 19-ik napján délelőtt 9 órakor* a borosjenői kir. jbiróság mint tlkvi hatóságnál megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt fog eladás alá kerülni.

1. Ha a megállapitott kikiáltási áron felül igéret nem tétetik, az árverelendő ingatlan a kikiáltási áron alul is el fog adatni.

2. Az árverelni kivánók tartoznak az ingatlan becsárának 10 százalékát vagyis 150 frt 30 krt készpénzben vagy az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. 60. t.-cz 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Borosjenőn, a kir. jbiróság, mint tkvi hatóság, augusztus 5-én, 1888.

Rácskay,

kir. albiró.

Hirdetmény.

A nagyméltóságu m. kir. belügyministerium f. évi augusztus 27. 57115—Vb. a. kibocsájtott pót-körrendelete alapján közhirré tétetik, miszerint az italmérési regálejog gyakorlásának szabályozása tárgyában 1876 évi deczember 31-én 59560 sz. alatt kibocsájtott belügyminiszteri rendelet 2-ik pontjának első bekezdése szerint a bejegyzett czégü anyag, füszer és vegyeskereskedőknél a többi közt honi csemege borokat, valamint édesitett alkohol tartalmu finom italokat is, melyek alatt tiszta szesszel gyárilag készitett italok mint liqueur, rum, Rozoghó — értetnek kellőleg dugaszolt, lepecsételt, vagy lemezel lezárt czimmel ellátott üvegekben árulhatnak.

Ugyanazon körrendeleti pont második bekezdése szerint pedig a honi csemege bornak csupán oly bor tekintendő, melynek ára literenként 60 krba van megállapitva, illetőleg a liqueur. rum és rozaghó csak akkor tekintetik az emlitett pont első bekezdése alapján elárusitható finomitott szeszes italoknak, ha azok ára literenként szinte 60 krban van megszabva, mindkét esetben a palaczk értéke is benfoglaltatik, mely azonban literenként 10 krt meg nem haladhat.

Minthogy azonban legujabbi törvényhozási intezmény jelenti az 1887. évi XL. VIII. s illetőleg 1888. évi XXVII t.-cz. által ugy a bor, valamint a szesz, illetve szeszes italok fogyasztási adó tételei az eddigiekhez képest magasabb összegben vannak megállapitva, a fentebb érintett 60 kros minimális ár, a felemlitett fogyasztási adó tételekkel szemben megfelelőnek többé nem mutatkozik, minek folytán a fent emlitett 60 kros minimátis ár, 1 frtban állapittatott meg önként értetvén, hogy ez árban az üvegnek literenkénti 10 krt meg nem haladható értéke is bent foglaltatik, s jelen rendelet szeptembet 1-én lépett életbe.

Aradon. 1888. szeptember hó 12-én.

Urbányi

főkapitány.

Versenytárgyalási hirdetés.

Csanádmegyében kebelezett Ref. Kovácsháza ev. ref. egyházközsége, pályázatot hirdet

templomépitésre.

A helyszinére hordott tégla és homokanyagon kivül az összes épitési munkát - belső berendezés ide nem értve — 11,117 frt 2 krra vannak előirányozva.

Versenyző vállalkozók zárt ajánlatuk benyujtása előtt 500 azaz ötszáz o. é. frt ovadékot tartoznak letenni készpénzben vagy ovadékképes értékpapirban. Az épitési tervek az épités leirása, ajánlati és **vállalati feltételek, a részletes költségvetéssel** együtt az egyház lelkészi hivatalában *1888. november hó 1-ső napjáig* megtekinthetők s az előállitási és munkadij lefizetése mellett másolatban megszerezhetők. Ajánlatok ugyanaz nap d. u 3 óráig a lelkészi hivatalhoz nyujtandók be.

Utólagos ajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

Kelt az ev. ref. egyháztanács 1888. evi szeptember hó 9-én tartott gyülésében.

Nagy Károly, lelkész elnök. **Ács István,** egyházgondnok.

1804 1888. pmoz.

Pályázati hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönségénél az 1200 frt évi tiszti fizetéssel kapcsolatos iskola felügyelői állás üresedésbe jövén, azon tanférfiak, kik ezen állást elnyerni óhajtják, ezennel felhivatnak, hogy pályázati kérvényüket hozzám a f. évi október hó 8-ig bemutassák.

Salacz Gyula,

kir. tanácsos polgármester.

688. gazd. sz.

Arlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a szinház épületben Br Simonyi Lajosné által az északkeleti sarok első emeleten bérelt 1 elsőszoba, 3 utczai szoba 1 cselédszoba, konyha és kamarából álló lakásnak és oldalon Suhai Jozsefné által bérelt VI. sz. bolthelyiségnek 1888 november 1-től teendő bérbeadtása iránt **folyó évi november hó -lén d. e. 10 órakor árverést tart.**

Az árverésben részt lehet venni szóbeli és irásbeli ajánlatokkal.

Az irásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyujtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverés feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek és a költségvetés a gazdasági tanácsnoknál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1888. évi augusztus hó 25-én tartott üléséből.

Kiadta:

Varjassy Lajos,

aljegyző.

Nyomatja és kiadja az UNGERLEIDER-féle könyvnyomda Aradon.